

14 Inventari Guillem Maçanet

¹ Estem davant d'un text, en català, amb alguns passatges de la *Biblia*.

1402, abril, 5

Inventari dels llibres relictos per Guillem Maçanet, mercader, ciutadà de Barcelona.

AHCB. *Arxiu notarial*, I.2, s.n., fol. 2r.

Cit. AURELL-RUBIÉS: *Mercaders catalans...*, p. 246.

En lo qual alberch trobe les robes e coses següents, ço és, en la cambre en la qual jahia lo dit deffunct...

.....
Item, un armari^a de fust de dues cases, pintat, ...

.....
Item, en la altre casa de les dites dues cases del dit armari, trobe les coses següents:

1. Primo, un libre scrit en paper, cubert de cuyr negre. E comensa lo dit libre en la primera carta de aquell: "del peccat que féu nostre Pare Adan, et cetera". E feneix^b en la dita primera carta: "com Josep pres muller an Agipte encartés, et cetera". E feneix lo dit libre, ço és, en la derrera carte de aquell: "Amen. So serà sens fi".

^a fust de *interlineat*.- ^b segueix *cancel·lat* la.

15 Inventari Ferran de Torres

¹ En Ferran de Torres, ciutadà, tenia aquest llibre en penyora o garantia prendària per dos florins (= 1 lliura, 6 sous) del notari Ramon Gayters, i és molt interessant perquè es tracta del primer esment que tenim en la nostra recerca d'un exemplar de l'obra d'Hugutio Pisanus, *Derivationes* o *Liber derivationum*, text lexicogràfic inspirat en l'obra de Papias.

² Manuscrit de contingut hagiogràfic amb la *Vida de la verge Maria i altres sants* no especificats.

1402, novembre, 15

Inventari dels llibres relictos per Ferran de Torres, ciutadà de Barcelona.

ACB. Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants*, 1394-1409, vol. 341, plec nº 1, fol. 2r.

Primerament, trobam en la cambra unt lo dit deffunt jeya...

.....

1. *lf.2r.* <Primo>, .I. *Dirivador* de paper, ab cubertes de posts engrutades de pel blanche, lo qual se diu que stà <en> panyora per dos florins e és-d'en Ramon Gayters, notari.

2. Item, .I. libre de paper^a ab semblant cuberta de la proppita, qui comença a tractar de la *Verge Maria e de Vides de sants*.

^a segueix cancel·lat ab.

l

16 Encant personatge anònim

¹ *Flores sanctorum* adquirit per Joan Soler.

² Els repertoris consultats atribueixen a dos autors aquest títol, *De mirabilis mundi*: a un cert Gervasius Tilberiensis (amb un text homònim), i a un cert Solinus grammaticus (autor d'una *Collectanea rerum memorabilium seu Polyhistor* també coneguda amb aquell nom).

³ Sota el terme *Sermones* podem trobar un gran nombre de textos homònims pertanyents a molts diferents autors. Cal destacar que és el primer esment del nostre treball en què documentem la presència del peller i venedor de llibres Arnau de Molins (del qual ja hem parlat a bastament en el capítol sobre la circulació del llibre).

1403, abril, 3

Encant públic dels llibres relictos per un personatge anònim.

ACB. Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants*, 1394-1409, vol. 341, s.n., full únic.
Ed. parc. MADURELL: *Manuscrits...*, nº 18.

1. Item, .I. libre appellat *Flor Sanctorum* da paper, tot descornat, ab cuberta verda,
en Johan SolerXIII. sous, .VIII.

2. Item, .I. libre de paper, cobert de blanch, appellat *De mirabilibus mundi*, en Johan
Berenguer PicanyesIII. sous, .X.

.....

3. Item, .I. libre de *Sermons* de paper, cobert de vert, en Arnau de Mulins
.VI. <diners>.

(

Les dues publicacions de MADURELL recullen només quatre esments dels dinou que inclou l'inventari de béns de Jaume Carrera o de Carrera; i de l'encant de béns tan sols va recollir un únic esment (dels nou llibres que van sortir a subhasta). Tot i que l'inventari es troba a l'Arxiu de la Catedral, a l'Històric de Protocols es conserven sis lligalls de la seva activitat com a fedatari, datats entre els anys 1393 i 1403. Malauradament, el *Liber examinationis*... no ens subministra cap informació complementària.

¹ *Diurnale (Liturgica)*.

² No sabem per quin motiu en Jaume Carrera posseïa aquesta *Biblia* que, «diu-se», és del mercader Gerard de Doni.

³ Dinus de Mugello, *De regulis iuris*, manuscrit típic dels «Studia universitatis», amb text i glossa: fou venut a l'escrivent Pere Carrera pel preu mòdic de 3 sous i 2 diners (doc. 18, nota 8).

⁴ A les darreries del segle XIII, el segon addicionador de l'obra de Rolandinus fou Petrus de Boateriis, amb comentaris a algunes de les seves obres, com la que s'esmenta en aquest inventari: en aquest cas, la rolandina *Tractatus de notulis* (= *Tractatus notularum*), també coneguda com *Tractaturi* -del seu incipit: «Tractaturi de arte notarie»-. Aquesta obra l'adquirí a l'encant públic el peller Arnau de Molins, del qual tenim documentada la seva activitat com a comprador de nombrosos llibres (vegeu índex onomàstic). És curiós, si més no, la indicació de «paper de Xàtiva», la localitat valenciana pionera en la introducció del paper a la península dos segles abans (18, 1).

⁵ De nou, l'obra de Rolandinus Passagerii: bé la *Summa* o bé l'*Aurora*. Sota el nom genèric *De ultimis voluntatibus* es poden amagar tres possibilitats d'atribució: l'obra de Rainerius de Perugia, autor del primer tractat notarial clàssic, l'*Ars notariae* (1224-34), la finalitat del qual era procurar l'ensenyament adequat per a formular correctament els negocis, i on establí per primera vegada la tripartició de la matèria en «*contractus et pacta, iudicia et ultimae voluntates*», seguida després pels dos grans autors clàssics de la matèria: Salatiel i Rolandinus Passagerii.

El primer es Salatiel, autor d'una obra homònima, *Ars notariae* (1242-54), que també recollí la divisió de la temàtica en tres parts; com afirma el gran especialista de dret notarial espanyol J. BONO i testimonien els nombrosos inventaris conservats, la influència de Salatiel a Catalunya fou notable.

Del segon, Rolandinus Passagerii (un text del qual forma la major part d'aquest còdex), autor del tractat més important sobre la matèria i model a seguir per tots els autors posteriors, la *Summa de arte notaria* (= *Summa rolandina*), coneixem també un text dedicat a la part que tracta dels testaments i codicils: la *Flos ultimarum voluntatum*, que pot ésser l'obra que intentem identificar: en el testament del notari Antoni Noguers (doc. XL, del juliol de 1490, de la nostra tesina inèdita), tot i ésser de data molt posterior, a la deixa que fa d'una obra notarial a l'escrivà Geroni Pasqual sembla voler identificar el títol genèric i imprecís *De ultimis voluntatibus* amb l'obra rolandina esmentada. Potser estem davant d'un testimoni d'aquesta obra.

⁶ Un nou representant de l'*ars dictandi*: Petrus de Vineis, autor d'uns *Dictamina*. Aquesta obra fou adquirida a l'encant per un personatge identificat pel cognom de Vinyamata (18, 3). En aquest treball incorporem un Francesc de Vinyamata, prevere beneficiat de Santa Maria del Mar de Barcelona, amb un llarg i interessantíssim inventari de 100 obres (i un encant de 106); però aquest personatge morí l'agost de 1449, per la qual cosa descartem que pugui tractar-se de la mateixa persona (docs. 246 i 247).

1403, setembre, 3

Inventari dels llibres relictos per Jaume Carrera, notari, ciutadà de Barcelona.

ACB. Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants*, 1394-1409, vol. 341, plec n° 28, fols. 9r, 10v-11v.
Ed.parc. MADURELL: *Manuscris...*, n° 19.
Ed.parc. MADURELL: *Regesta Biblias...*, n° 11.
Cit. C.BATLLE: *Las bibliotecas...*, p. 27.

Primo, atrobam en la dita heretat .I. alberch unt lo dit deffunt habitave, lo qual és en lo ribatge de la mar. E en la cambra unt lo dit deffunt jahia trobam les coses sagüents:

.....
Item, una caixa de nog <u>er pintade, ab sa clau, ab anells antorn e ab una corta, e ab caxonets entorn la dite caixa, dins la qual eren les coses sagüents:

.....
1. *1f.9r.* <Primo>, .I. libre qui par que sie *Diornal*, ab les cubertes ampemtades, ab .III. gaffets e .I. tancador, e .X. platonets, tots d'argent. E en lo començament del dit libre ha una rúbrica qui conten los mèrits que han aquells qui oven missa, après és lo *Compter* e dues istòries, la una del crucifix e l'altre de madona sancta Maria.

.....
setembre, 4

Item, trobam en la dita cambre una caixa d'àlber veyla ab sa clau, dins la qual trobam les robes sagüents:

2. Primerament, .I. libre scrit en pergamins a dos colondells, ab posts cubertes de pells vermelles; e és partida de la *Bíblia*, ço és, del seu començament tro sus a la maior part del *Saltiri*, inclusive. E diu-se que la dita part de la *Bíblia* és de Gerardo de Doni, mercader.

3. Item, .I. libre scrit en pergamins, a dos colondells, test e glosa, ab posts cubertes de pel vermeyla, e és appellat *Dinus, De regulis iuris*.

4. Item, .I. libre de paper de Xàtive, ab les posts engrutades cubertes de pel verda. E és appellat *Boateres sobre'l Tractaturi*.

⁷ Més conegut i més representat en els inventaris és Guido Faba, autor d'un altre clàssic de l'*ars dictandi*: la *Summa dictaminis* (1227). Aquest còdex, segons l'especificació del notari que realitzà l'inventari, era escrit a dues columnes. Tot i que només se n'inventaria un, a l'encant públic n'hi consten dos, adquirits a preus diferents per Arnau de Molins: vid. 18, n°s 6 i 7.

⁸ *Institutae (C.I.Civ)*, sense glosses. L'adquirí en Dalmich Carrera per poc més de 3 sous (18, 9).

⁹ Aquest volum en paper sembla una miscel·lània de textos oficials de l'*ars notariae*, entre ells el *Tractaturi* de Rolandinus Passagerii (vegeu nota 4); a més, s'hi troben *Compendia diversorum tractatum* sense especificar; una pràctica comuna a moltes escriptories medievals i modernes era la còpia «de pròpia mà», segons especificaven els mateixos inventaris, per part de notaris i escriptors, dels tractats i formularis en ús més corrents i indispensables per a l'escripturació quotidiana dels instruments. Un escriptor, Jaume Vidal, el comprà per 11 sous i 1 diner a l'encant públic (18, 5).

¹⁰ No hem trobat cap obra amb aquest títol, però si suposem que la «tabula» fa referència a un «index», creiem poder identificar-la amb el *Derivationes* d'Hugutio Pisanus.

¹¹ La *Historia destructionis Troiae* de Guido de Columna, venuda al ja esmentat Dalmich Carrera per 1 lliura, 15 sous i 1 diner (18, 4).

¹² És molt freqüent trobar llibres, de factura molt modesta, que contenen obres d'àmplia difusió: és el cas del text gramatical d'Aesopus, un dels «*auctores octo*» (en els inventaris el podem trobar com «Isop o Ysop»). Com ja hem indicat, els *Disticha* del (Ps) Cato van acompanyats molt sovint del *De contemptu mundi*, ambdós textos de gramàtica, en aquest cas glossats.

¹³ Aquest volum miscel·lani, gairebé idèntic a l'anterior, podria ésser un error del notari en inventariar-lo dos cops, però era normal trobar les obres més usuals, i de poc preu, per duplicat. Tornem a trobar els *Disticha* del (Ps) Cato i el *De contemptu mundi*, a més del *Tobias* de Matthaues Vindocinensis -que no figurava en la descripció anterior- i el text d'Aesopus.

¹⁴ Sens dubte ens trobem davant la *Summa dictaminis [secundum stilum Romanae curiae]* de Ricardus de Pophis, un tractat d'*ars dictandi* per a ús dels notaris de la Cancelleria papal i que també posseïen, entre d'altres, els notaris Francesc Fonolleda (doc. 59, nota 1) i Bernat d'Esplugues (164, 171). A la subhasta pública aquest exemplar l'adquirí un escriptor anònim per 2 lliures, 1 sou i 2 diners, segons que podem comprovar en el document següent (18, 2).

¹⁵ Rolandinus Passagerii, *Aurora*.

^{16,17} Aquests dos *Formularia*, junt amb el tractat notarial anterior i els quaderns de paper de la nota 19, els deixà a Pere Carrera, l'escriptor que, a la subhasta, adquirirà un altre manuscrit seu (18, 8) i que, possiblement, treballà a la seva escriptoria.

¹⁸ Amb el títol de *Sententiae* no tenim constància de cap obra de Beda Venerabilis; com és sabut, al llarg de tota l'Edat Mitjana, se li atribuïren un gran nombre de textos apòcrifs, com succeïa amb molts altres autors.

¹⁹ Vegeu nota 16.

5. Item, .I. libre escrit en pergamins, ab posts sens cubertes, e és hi lo test del *Rotlandí*, e al començament és lo *De ultimis*.

6. Item, .I. libre escrit en pergamins, ab posts menys de cubertes, e és appellat *Petrus de Vineis*.

7. Item, .I. libre escrit en pergamins, a dos colondells, appellat *Rethorica magistri Guidonis*.

8. Item, .I. libre escrit en pergamins, a dos colondells, ab les^a posts engrutades cubertes de vermeyl, appellat *Instituta*, sens gloses.

9. *lf.11r.* Item, .I. libre de paper, ab les posts engrutades cubertes de vermell, e an lo seu començament és lo *Tractaturi*. E après hi ha diverses *Compendis de diverses tractats*.

10. Item, .I. libre escrit en paper de Xàtiva, de poca valor, appellat *Tabula derivatoris*.

11. Item, .I. libre escrit en paper, ab posts cubertes de cuhir vermeyll, ab una custòdia de drap de stopa, appellat *Istòries Troyanes*.

12. Item, .I. libre de paper ab cubertes de pergami. E en lo començament és l'*Isop*, e, après, se sagueix lo *Cotó e Conptemptus*, closat.

13. Item, .I. libret un ha diverses obres, ço és *Cató e Contemptus, Ysop e Tobies*.

14. Item, .I. libre descornat, sens posts, escrit en pergamins, e^b és escrit en lo títol *Richardus de Pophis huius summe actor*.

15. Item, .I. libre de paper, escrit a dos colondells, ab dos gaffets, appellat *Aurora Rotlandini*, lo qual lo dit defunt jaqu^c an Pere sa Carrera.

16. Item, .III. llibres, los dos ab posts engrutades e l'altre cubert de pergami, appellats *Formularis*, e venen an la lexa feta per lo dit defunt al dit P<ere>.

17. Item, diverses coherns de *Formularis*, que venen a la dita lexa.

18. Item, .I. libret escrit en pergamins, a dos colondells, ab posts cubertes de pel vermella, ab son pengador, appellat *Sentèncias de Beda*.

19. Item, diverses coherns de paper, tots de poca valor, los quals de volentat del dit^d tudor fo liurat al dit Pere.

^a segueix cancel·lat cub<ertes>.- ^b segueix cancel·lat és.- ^c segueix cancel·lat al d<it>.- ^d segueix cancel·lat P<ere>.

¹ Vegeu 17, nota 4. El peller i venedor de llibres Arnau de Molins és el comprador d'aquest còdex i dels de les notes 6-7 d'aquest document.

² Vegeu 17, 14.

³ Vegeu 17, 6. És curiosa la catalanització del nom llatí d'aquest autor.

⁴ Vegeu 17, 11. En Dalmich també comprà el còdex jurídic de la nota 9 d'aquest encant.

⁵ Vegeu 17, 9.

^{6,7} Vegeu 17, 7. Curiosament, a l'inventari només s'esmenta un exemplar, i aquí una mateixa persona n'adquireix dos, amb preus diferents, per la qual cosa no podem pensar en un error de l'escrivà en redactar l'encant.

⁸ Vegeu 17, 3.

⁹ Vegeu 17, 8.

1403, setembre, 26

Encant públic dels llibres relictes per Jaume Carrera, notari, ciutadà de Barcelona.

ACB.Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants*, 1394-1409, vol. 341, plec nº 28, fols. 54r-55r.
Ed.parc. MADURELL: *Manuscrits...*, nº 20.
Cit. C.BATLLE: *Las bibliotecas...*, p. 27.

octubre, 19

1. Item, .I. libre de paper de Xàtiva, ab les posts engrutades de pell verda, e és appellat *Boateres sobre'l Tractaturi*, an Ar<nau> de MolinsXVI. sous, .VII.
2. Item, .I. libre descornat, sens posts, scrit en pergamins, e és scrit en lo títol *Ricardus de Pophis huius summe actor*, al scrivà [...]ªII. lliures, .I. sou, .II.
3. *lf.54v.* Item, .I. libre scrit en pergamins, ab posts menys de cubertes, e és appellat *P<ere> de les Vinyes*, an VinyamataI. lliura, .VIII. sous.
4. Item, .I. libre escrit en paper, ab posts cubertes de cuhir vermeyl, ab una custòdia de drap de stopa, appellat *Istòries Troyan[n]es*, an DalmichI. lliura, .XV. sous, .I.
5. Item, .I. libre de paper, ab les posts engrutades cubertes de vermeyll, e en lo seu comensament és lo *Tractaturi*, e après hi ha diverses *Compendis de diverses tractats*, an Jacme Vidal, scriventXI. sous, .I.
6. Item, .I. libre scrit en pergamins, a dos colondells, appellat *Rethorica magistri Guidonis*, an Ar<nau> de MolinsXVII. sous, .I.
7. Item, .I. altre libre scrit en pergamins, appellat *Retorique magistri Guidonis*, an Ar<nau> de MolinsXV. sous, .III.
8. Item, .I. libre scrit en pergamins, a dos colondells, test e glosa, ab posts cubertes de pell vermella, e és appellat *Dinus, De regulis iuris*, an P<ere> sa Carrera, scriventIII. sous, .II.
9. *lf.55r.* Item, .I. libre scrit en pergamins, scrit a dos colondells, ab les posts engrutades cubertes de vermeyll, appellat *Instituta*, sens gloses, an Dalmich CarreraIII. sous, .X.

ª *l'escrivà no va anotar el nom del seu col·lega.*

19 Inventari Bernat Valtà

Segons sembla, molts dels béns inventariats a Bernat Valtà no eren de la seva propietat. En començar l'inventari, el notari ja ens comunica que, al menjador de casa seva, «en una caixa que no era del dit deffunt», es troben diversos objectes, entre els quals hi ha tot un seguit de penyores. A nosaltres ens interessen especialment les penyores de llibres fetes per diverses persones.

¹ El primer llibre en penyora per 4 florins, que Valtà prestà al mercader Tordera, és un *Llibre d'Hores de la verge Maria i de la Passió* segons la diòcesi de València. Com és habitual (o almenys així ho hauria de ser), les penyores no surten a l'encant que segueix l'inventari (doc. 20). Els seus propietaris legítims han de tenir la possibilitat de recuperar la penyora (el llibre) de mans del seu actual propietari (si és que Valtà l'ha traspassat; sinó, de mans dels marmessors testamentaris).

² Van ser 12 els florins que Valtà prestà a aquest Alà, «*reador*» (o «*reader*», a l'instrument notarial no queda gaire clar; tot i haver consultat nombrosos diccionaris, no hem sabut determinar de quina professió o ofici es tracta, si és que es tracta d'un ofici). El llibre empenyorat va ser un *Evangeliarium (Liturgica)*.

³ Al mestre Joan, escrivà de lletra rodona, li prestà 3 florins a canvi d'unes *Hores de la verge Maria* que li deixà en garantia. Abans de la nota següent, hem recollit, per a la relació de llibreters i enquadernadors de la nostra recerca, l'esment d'un deute de 18 sous d'en Joan Desplà amb el difunt Bernat Valtà (vegeu el que hem dit en parlar dels representants d'aquest col·lectiu en el capítol sobre la circulació del llibre).

⁴ Antoni Fornells, canonge de Barcelona, també es va beneficiar d'un préstec de 10 florins que li va oferir Valtà. A canvi va lliurar-li un *Processionale (Liturgica)*.

1404, agost, 12

Inventari dels llibres relictes per Bernat Valtà, prevere beneficiat de la Seu de Barcelona.

ACB. Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants*, 1394-1409, vol. 341, plec n° 3, fols. 4r-5r, 11v-12r.
Cit. MADURELL: *Encuadernadores y libreros...*, pàg 311.
Ed.parc. MADURELL: *Manuscrits...*, n° 21.

agost, 13

.....

Item, atrobam en lo menjador del dit alberch, en una caixa que no era del dit deffunt, les robes següents:

Penyores

.....
1. <Primo>, unes *Horas de santa Maria e de la Passió segons lo bisbat de València*. Les quals, segons que's diu, són d'en Tordera, mercader. E stan <en> penyora per .III. florins que'l dit deffunt li prestà.

2. Item, .I. libre appellat *Evangelister* escrit en pergamins. Lo qual, segons se diu, és d'en Alà, reader, de pergamins, e stà <en> penyora per .XII. florins que'l dit deffunt li prestà.

3. Item, unes *Hores de madona santa Maria*. Les quals, segons se diu, són de mestre Johan, scrivà de letra redona, e^a stan <en> penyora per .III. florins que'l dit deffunt li prestà.

.....
Item, atrobam que en Johan dez Pla, ligador de llibres, déu al dit deffunt .XVIII°. sous.

.....
agost, 14

4. Primo, atrobam un *Processioner*, ab botó de perles e tancadors d'argent. Lo qual segons que's diu, és de mossèn n'Anthoni Fornells, canonge de Barchinona, e stà <en> penyora per .X. florins que'l dit deffunt li havie prestats.

.....

⁵ Aquest registre i fins al n° 11 inclòs (el n° 12 es tracta d'una nova penyora), tot i que no aclareixen si els llibres en qüestió són penyores, creiem que, en ser anotats en la mateixa data i sota la mateixa rúbrica de «Penyores», són també garanties de persones els noms de les quals no coneixem, com tampoc el fedatari que protocol·litzà l'instrument ni els altres membres presents.

⁶ Llibre miscel·lani amb *Orationes, Evangelia i Epistolae*. A l'encant: 20, 28.

⁷ *Prosarium beate Marie (Liturgica)*. A l'encant: 20, 14 (compra d'Arnau de Molins) ó 26.

^{8,9} *Missale*. A l'encant: 20, 2; la descripció no ens permet saber a quin dels dos còdexs de l'inventari fa referència la compra feta pel prevere Galí per un preu força elevat (12 lliures i 2 sous).

¹⁰ *Breviarium* portàtil del bisbat de Barcelona. Pensem que no ens equivoquem si l'identifiquem amb la nota 20.3, un *Breviarium* petit, adquirit pel prevere Gros.

¹¹ *Breviarium*.

¹² Finalment, Bernat Valtà tenia de Bernat Despuig, prevere «qui va ab mossèn Pere Boyer», un llibre de Guillelmus de Montelauduno (autor d'alguns comentaris al *C.I. Can* i al *C.I. Civ*) per un préstec que li havia fet de 4 florins.

¹³ Ramon de Penyafort, *Summa*. A l'instrument segueix cancel·lada una anotació idèntica a la del n° 12 (no sabem si va ser una equivocació o si realment Bernat Despuig cancel·là el deute amb els marmessors de Valtà i aquests li retornaren el llibre i anul·laren l'assentament). A l'encant: 20, 21.

¹⁴ *Hymnarium* i *Computus maior* en un volum. Tot i els errors del notari (que anul·là una frase que després tornà a copiar), sembla que un cert Jaume Despuig, escrivà ja difunt, el tenia en penyora per 3 florins.

¹⁵ *Flores sanctorum*. A la subhasta s'afegeix que és «mal escrit» (20, 17).

¹⁶

¹⁷ *Ordinarium*. A l'encant: 20, 30.

¹⁸ Es correspon amb la *Pràctica de lletres [de Retòrica]* de l'encant? (20, 5).

¹⁹ *Computus*.

²⁰ *Sermones* de la Nativitat del Senyor. A l'encant: 20, 8.

²¹ *Expositio psalmi Miserere mei*. A l'encant: 20, 27.

²² Aquest exemplar del *Manipulus curatorum et clericorum* de Guido de Monte Rocherii fou adquirit a la subhasta pública per un prevere (20, 4), el nom del qual no es va anotar, tot i que el notari deixà un espai en blanc per a completar-lo.

²³ *Receptari de medicina*. A l'encant, el n° 7 va ser adquirit per Arnau de Molins (tot i que també són llibres de medicina en paper els n°s 12-13).

²⁴ *Proverbia gramaticae*. A l'encant: 20, 22.

5. Item, .I. libre cubert de vermell appellat *Processioner*.
6. Item, altre libre escrit en pergamins, cubert de vermell, antich, hon ha *Oracions, Evangelis e Epístoles*.
7. Item, altre libre cubert de blanch, *de Cant*, appellat *Proses de la Verge Maria*.
8. Item, .I. *Missal* nou, escrit en pergamins, cubert de vermell, ab una capida de sobre e ab dos gaffets^b de lautó.
9. Item, altre *Missal* nou, escrit^c en pergamins, cubert de vert, ab una capida e ab^d dos gaffets de lautó.
10. Item, .I. *Breviari portàtil del bisbat de Barchinona*, ab cubertes vermelles empremtades.
11. Item, altre *Breviari* antich, cubert de blanch, ab dos gaffets.
12. Item, altre libre cubert de vert, escrit en pergamins, appellat *G<uillem> de Muntlandru*, lo qual és d'en Bernat dez Puig, prevera, qui va ab mossèn Pere Bover, e stà <en> penyora per .IIII. florins.

agost, 14

13. Item, altre libre escrit en pergamins, cubert de vermell, sensse tancador, appellat *Suma de frare Ramon de Penafort*. E comença: "quem ut ait Iheronimus^f".
14. Item, uns *Ymnes* glosats e *Compot maior*, escrit en pergamins, tot en un^g volum, cubert de blanch^h. Lo qual, segons que's diu, és d'en Jacme dez Puig, scrivà, quondam, e stà <en> penyora per .III. florins.
15. Item, .I. libre de paper appellat *Flors sanctorum*.
16. Item, .I. libre de paper, ab cubertes engrutades, appellat *Liber pronosticorum futuri saeculi*.
17. Item, altre libre appellat *Ordinari*, escrit en pergamins, ab cubertes verdes, ab .I. tancador.
18. Item, .III. coerns de pergamí escrits, appellat de *Ordinacions de letres de Rethòrica*.
19. Item, altre libre escrit en paper appellat *Còmput*, de poca valor.
20. *1f.5r.* Item, .I. libret de paper, sotil, appellat *Libre de Sermons*.
21. Item, .I. libre escrit en pergamins appellat *Exposició del Psalm De miserere mei*, e és istoriat. E comença en lo vermell: "titulus psalmus David cum venisset ad eum". E en negre comença: "miserere mei Deus".
22. Item, .I. libre escrit en paper, ab cubertes verdes engrutades, appellat *Manipulus curatorum*.
23. Item, altre libre de paper, de poca valor, qui parle de *Receptes de medacines*.
24. Item, altre libre de paper appellat *Proverbis gramaticals*, de poca valor.

²⁵ A partir d'aquí veurem tota una sèrie de dades molt interessants que ens permeten afirmar que Bernat Valtà es dedicava a la còpia de llibres. Per exemple, aquests «XVII. coerns ... de *Breviari* qui servien per **exemplar**» (a l'encant: 20, 19). Però encara veurem, tot seguit, com hi ha un *exemplar de Breviari*. Sembla que el sistema de les *petiae* universitàries tingué aquí plena aplicació, amb els *exemplae* o models de còpia de què ja vam parlar en el capítol sobre la circulació del llibre. Però això no és tot, car una mica més endavant recollim gairebé 40 quaderns d'un *Missale* «lo qual lo dit deffunt scrivia»; i les referències a quaderns i llibres nous de *Psalmi penitentiales* i d'*Officium beatae virginis Mariae et deffunctorum*: potser són també còpies autògrafes d'en Valtà.

²⁶ **Exemplar de Breviarium**. A l'encant: 20, 18.

²⁷ *Breviarium* constituït per 18 quaderns. A l'encant: 20, 20.

²⁸ Per l'*incipit* (en català i comú a molts textos) i l'*explicit* (els repertoris no recullen cap *Ecclesiastica documenta*) donats, no hem sabut identificar aquest manuscrit. A l'encant: 20, 23.

²⁹ Una quarantena de quaderns autògrafs d'un *Missale*. A l'encant: 20, 25.

³⁰ *Psalmi vesprales*. A l'encant: 20, 32.

³¹ *Psalmi penitentiales*. a l'encant: 20, 33. Tant aquest com l'anterior són nous i estan desenquadernats.

³² Ens trobem, altra vegada, amb una notícia interessantíssima per a la Història de l'educació: «II. librets de *Abeçeroles*». Les *Beceroles* eren els llibres per aprendre les lletres i encara avui dia hem conservat l'expressió "estar a les Beceroles" per indicar que una persona posseeix els rudiments d'una ciència, d'un art o de qualsevulla altra activitat. A l'inventari dels llibres relictes pel corretger Jofre de Colunya, el 1438, s'enregistra un altre exemplar, l'*incipit* del qual és, molt significativament: "a.b.c.d" (doc. 191, 2). A l'encant: 20, 24.

³³ Aquests 16 quaderns, petits i nous però no acabats, de l'*Officium beatae virginis Mariae et deffunctorum* semblen part d'un més ampli *Llibre d'Hores*. A l'encant: 20, 29.

³⁴ Aquest *Missale mixtum*, autògraf d'en Valtà, no és enregistrat a l'encant dels seus béns.

³⁵ Pel text que precedeix aquesta anotació sabem que Bernat Valtà havia instituït a la Seu, l'any abans de la seva mort, la capella de sant Gabriel, de la qual era beneficiat. Fou allí on s'inventarià un «*Salmist*» (= *Psalterium*) amb curioses «tabernacles e ymages» de santa Caterina i de sant Antoni. Tampoc no és enregistrat a l'encant.

25. Item, .XVII. coerns de paper scritsⁱ, de *Breviari*, e servien per exemplar.

26. Item, .I. libre de paper, ab cubertes blanques engrutades, appellat *exemplar de Breviari*.

27. Item, .I. *Breviari* de paper, scrit, descornat, qui són .XVIII. coerns.

28. Item, .I. libre de paper ab cubertes de pregamí. E comença: "al molt nòble". E feneix^k: "expliciunt ecclesiastica documenta".

29. Item, .XXXIX. coerns de *Missal*^l scrit en pergamins. Lo qual lo dit deffunt scriveria.

30. Item, .II. *Psalms vesprals*^m, nous, qui stan en coerns descornats.

31. Item, .IIII. *Psalms penitencials* nous descornats.

32. Item, .II. librets de *Abeçeroles*.

33. Item, .XVI. coerns patitsⁿ, nous, de *Offici de santa Maria e de deffunts*.

agost, 19

34. Item, .I. libre cubert de vermell, e de sobre ab una capida, appellat *Missal^o mixt*, scrit de mà del dit deffunt, ab dos tancadors de lautó, e hay *Offici o^p Benedicció de les núpies*.

Inventarium factum de bonis mobilibus inventis in capella beati Gabrielis, constructi in sede barchinonense per discretum Bernadum Valta, presbiterum ut rectorem dicte capelle, die mercurii .XI. die Aprilis anno a Nativitate Domini .M^o.CCCC^o.Tercio.

35. Item, .I. *Salmist* ab tancadors d'argent daurats, ab tabernacles e ymages, en la .I. de santa Caterina e en l'altre de sent Anthoni, ab parge de ceda vermella, ab cordons de ceda e botons d'or e flochs. E comença en la primera carta, après lo *Comter*, en lo negre: "Benedictio salis pace". E fenex en la darraria del dit *Salmist*: "Cipere terrenum per Dominum". Ab cubertes vermelles empremtades, e ere cubert de drap de li.

19

^a segueix cancel·lat segons se diu.- ^b segueix cancel·lat d'argent.- ^c escrit *interlineat*.- ^d ab *interlineat*.- ^e segueix cancel·lat Muntlandu.- ^f segueix cancel·lat lo qual, segons que's diu, és d'en Bernat dez Puig, prevera, qui va ab mossèn Bover, e stà <en> penyora per .IIII. florins, los quals lo dit defunt li havia prestats.- ^g un *interlineat*.- ^h segueix cancel·lat lo qual, segons que's diu, és d'en Jacme dez Puig, scrivà quondam, e stà <en> penyora per .III. florins.- ⁱ segueix cancel·lat los quals.- ^k segueix cancel·lat explicit.- ^l Missal *interlineat*, *damunt de Breviari cancel·lat*.- ^m segueix cancel·lat en co.- ⁿ patits, nous *interlineat*.- ^o segueix cancel·lat mis<t>.- ^p o *Benedicció interlineat*.

¹ Tot i que a l'inventari s'esmenten diversos *Breviaria*, a partir de les dades codicològiques que ofereix no hem pogut precisar de quin es tracta (potser del 19, 11?). És interessant que sigui el Breviari amb que Valtà «dehié les *Hores*». Va ésser adquirit per un preu alt, pagat per Jaume Arrover, clergue tonsurat d'en Morey.

² Vegeu 19, 8,9.

³ Vegeu 19, 10.

⁴ Vegeu 19, 22.

⁵ Pel títol, aquesta *Pràctica de lletres* (mena de llibre de *Beceroles*?) no és enregistrat a la relació de béns: potser fa referència al n° 18?

⁶ Llibres de contingut gramatical: *Proverbia et Regulae gramaticae*.

⁷ Vegeu 19, 23.

⁸ Vegeu 19, 20.

⁹

1404, agost, 25

Encant públic dels llibres relictos per Bernat Valtà, prevere beneficiat de la Seu de Barcelona.

ACB. Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants*, 1394-1409, vol. 341, plec n° 4, fols. 4r-4v, 6r-7v.
Ed.parc. MADURELL: *Docs. de archivo*.2, n° 7.
Ed.parc. MADURELL: *Manuscrits...*, n° 22.

octubre, 10

1. Primo, un *Breviari* gros, en pergamins, ab lo qual lo dit deffunt dehie les *Hores*, an Jacme Arrover, clerga^a tonsurat d'en Morey, per .XII. lliures, .II. sous
.XII. lliures, .II. sous.
2. Item, un *Missal* nou, scrit en pergamins, an Galí, prevera, per preu de
.XII. lliures, .II. sous.
3. Item, un *Breviari* patit, scrit en pergamins, an Gros, prevere, per preu de
.X. lliures, .III. sous.
4. *lf.4v.* Item, un libre appellat *Manipulus curatorum*, scrit en paper, an [...]^b,
prevere, per preuI. lliura, .X. sous.
.

1406, febrer, 26

5. Item, .I. libre de pergamins, ab cuberta de pergamins, appellat^e *Pàtrica de letres*
.III. sous.
6. Item, un^{es} libres de paper, ab cubertas de pergamins^d engrutades, fort de pocha
valor, en la .I.^e eren *Proverbis e les Retgles*, ço és misa que parsII. sous.
7. Item, .I. libre de paper ab cubertes engrutades, de *Medecina*, an Molins
.II. sous, .II.
8. Item, .I. altro libre de^f paper, ab cubertes engrutades, appellat *Sermons de la*
Nativitat de nostre SenyorVIII. < diners > .
9. Item, .I. altro libra de paper ab cubertes de pergamins. Lo qual comensave en
letres vermelles: "sequitur de renovacione aurei nostri"VIII. < diners > .

¹⁰ Un d'aquests 3 llibres és en pergamí i conté els *Disticha* del (Ps) Cato i el *De contemptu mundi* (o *Cartula*). No és present a l'inventari.

¹¹ Tornem a tenir un exemplar del *De contemptu mundi*, juntament amb un llibre de *Medicina*.

¹² D'aquests 3 llibres, un és de *Medicina* (potser el que s'esmenta a l'inventari: 19, 23?) i un altre és un *Formularium* (no s'especifica de quin tipus).

¹³ Tornem a tenir 3 llibres de paper, un dels quals és de *Medicina* (potser el que s'esmenta a l'inventari: 19, 23?); del segon es diu que és d'«Anpeltar» (= *empeltar*, terme generalment aplicat a la botànica, però que potser també s'aplicava en medicina. Tornarem a tenir un nou text sobre aquesta temàtica a l'inventari de Joan Trullols: 57, 8). Els va comprar el peller i venedor de llibres Arnau de Molins.

¹⁴ Vegeu 19, 7.

¹⁵ Molins també adquirí aquest exemplar del *Preste Joan* que, almenys pel seu títol, no apareix a l'inventari. El *Preste Joan* era una llegenda sobre un monarca cristià que la tradició europea de l'Edat Mitjana situava en un país imaginari d'Àsia que hom suposava voltat de pobles infidels (la base històrica de la qual sembla l'Etiòpia cristiana). És un text poc habitual a les llibreries d'aquesta època (tot i que en el nostre treball no és l'únic esment).

¹⁶ Llibre d'*Orationes* adquirit a un preu molt mòdic per l'escrivent Miquel Lòpiz.

¹⁷ Vegeu 19, 15.

¹⁸ Vegeu 19, 26.

¹⁹ Vegeu 19, 25.

²⁰ Vegeu 19, 27.

²¹ Vegeu 19, 12.

²² Vegeu 19, 24.

²³ Vegeu 19, 28.

²⁴ Vegeu 19, 32.

²⁵ Vegeu 19, 29.

²⁶ Vegeu 19, 7.

10. *lf.6v.* Item, .III. llibres, la .I. de pergamins, apellat *Cató e Contemtos*^g, de poca forma, e los altres de paper ab cubertes, ab cubertes de pergaminsI. sou, .VIII. < diners > .
11. Item, .II. llibres de pergamins, de poca forma, la .I. apellat *Contemtos* e l'altro de *Medecina*, de poca valor, an MolinsX. < diners >
12. Item, .III. llibres de paper, ab cubertes de pergamins, la .I. de *Medecina* e l'altro apellat *Farmolari*III. sous, .I.
13. Item, .III. llibres de paper, ab cubertes de pergamins, la .I. tractava^h de *Anpeltar*, l'altroⁱ de *Medecina*, de poca valor, an MolinsXI. < diners > .
14. Item, .II. llibres de paper, ab cubertes de pergamins^k, en la .I. era la *Art del cant* en pla, an MolinsX. < diners > .
15. Item, .I. libre de paper, ab cubertes de pergamins, apellat *Preste^l Johan*, an MolinsI. sou, .VII. diners.
16. *lf.7r.* Item, .I. libre de paper, ab cubertes de pergamins, fort de poca forma, de *Oracions*, an Miquel Lòpiz, scriventI. sou.

1406, març, 4

17. Primerament, .I. libre apellat *Flors sanctorum*, mal scrit, ab posts, ab dos tancadorsI. lliura, .II. sous.
18. Item, .I. libre scrit de paper, ab cubertes blanques engrutades, de pergami, descornat, exemplar de *Breviari*VI. sous.
19. Item, .XVII. coerns de paper scrits de *Breviari*, qui servien per exemplarVI. sous.
20. Item, .I. *Breviari* scrit, descornat, qui són .XVIII. coerns de paperXI. sous.
21. Item, .I. libre apellat *Summa de Penafort*, cubert de vermell, sens tancadorsV. sous, .VI.
22. Item, .I. libre de paper apellat *Proverbis de gramàtica*III. sous.
23. Item, .I. libre de paper, ab cubertes de pergami. E comensa: "Al molt noble"II. sous.
24. Item, .II. libretons de *Bessaroles* scrit en pergamiI. sou.
25. Item, .XXXVIII. coerns de *Missal* scrit en pergamins. Los quals lo dit defunt scriviI. lliura, .VII. sous, .V.
26. *lf.7v.* Item, .I. libre de *Cant* ab cubertes de postsII. sous.

20 Encant Bernat Valtà

²⁷ Vegeu 19, 21.

²⁸ Vegeu 19, 6.

²⁹ Vegeu 19, 33.

³⁰ Vegeu 19, 17.

³¹ Volum de contingut clarament gramatical: les *Regulae*, les *Partes* de Donatus, els *Disticha* del (Ps) Cato i el *De contemptu mundi*.

³² Vegeu 19, 30.

³³ Vegeu 19, 31. Després d'aquesta nota segueix una còpia dels còdexs esmentats a partir del n° 13 i fins al 29 (ambdós inclosos).

27. Item, .I. libre escrit en pergamins appellat *Asposició de Salm de miserere*
II. lliures, .XV. sous.
28. Item, .I. libre escrit en pergamins, cubert de vermell, hon ha *Oracions, Evangelis e Apístoles*XI. sous.
29. Item, .XVI. coerns nous de *Offici de madona Santa Maria e de defunts*, no acabatsV. sous.
30. Item, .I. *Ordinari* escrit en pergamins, gornit de posts, cubert de vertXI. sous.
31. Item, unes *Parts, Regles, Cató e Contemtus*, tot en .I. volumIX. sous.
32. Item, .II. *Salmes vesprals*X. sous.
33. Item, .III. *Salmes penetencials*, qui són .XI. coernsII. sous.
- ^m

^a clerga tonsurat *interlineat*, damunt de prevera *cancel·lat*.- ^b *espai en blanc a l'original*.- ^c appellat *interlineat*, damunt de appellat *Dictat de mestre Pons cancel·lat*.- ^d *segueix cancel·lat e altres*.- ^e *segueix cancel·lat havie*.- ^f *segueix cancel·lat perga*.- ^g *segueix cancel·lat e lo*.- ^h tractava *interlineat*.- ⁱ l'altro *interlineat*.- ^k *segueix cancel·lat e .I. de per*.- ^l *Preste interlineat, damunt de mestre cancel·lat*.- ^m *segueix una còpia dels còdexs esmentats a partir de la nota 13 i fins a la 29*.

Inventari inèdit localitzat a l'Arxiu de la Catedral. Pel *Liber examinationis*... sabem que era oriünd de Calaf, al vescomtat de Cardona, i que fou nomenat notari reial a Barcelona el 4 d'abril de 1373. Una setmana més tard presentà com a fiador en una operació Salvador Soter, sastre barceloní, la qual cosa ens porta a pensar que en aquest moment ja s'hauria instal·lat a la ciutat comtal. El 29 d'octubre de 1376 fou nomenat notari públic de Barcelona (doc. 51 d'aquell estudi). Participà com a testimoni en els exàmens dels notaris Joan Castelló i Jaume de Manresa el 28 de març de 1377 (docs. 56 i 58, respectivament). Malauradament, no es conserven protocols de la seva activitat.

¹ Guido de Columna, *Historia destructionis Troiae*.

² *Psalterium (Biblia)*.

³

⁴ Llibre d'*Orationes*.

⁵ «In huius libri principio» i «Gregorius episcopus» són els *incipit* de les *Decretales (C.I. Can)*.

⁶ És impossible identificar els llibres «de diverses natures» que recullen molts dels inventaris transcrits.

⁷ *Codex (C.I. Civ)*.

1405, juliol, 4

Inventari dels llibres relictos per Pere Dalmau, notari, ciutadà de Barcelona.

ACB. Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants*, 1400-1409, vol. 342, plec n° 33, fols. 5r, 7v-8r.

Item, en la cambra sobre carrera:

-
1. <Primo>, unes *Ystòries Troyanes* de paper.
2. Item, .I. *Saltiri* de pergamins.

.....
setembre, 29

Primerament, trobam en l'escriptori qui és detràs de la cambra maior:

.....
3. Item, .I. libre de paper, ab les cubertes de vermell d'engrut. Qui comensa: "et omnipotentis". E fenex la dite primera carta: "deffendens et apropebens". E^a faneix la darrera carta: "vel sue censore".

4. *lf.8r.* Item, altre libre de paper, ab les cubertes vermelles angrutades, ab dos botons, qui són *Oracions*.

5. Item, .I. libre de *Dret*, ab posts de fust cubertes de vert, ab .I. gaffet, qui és en pergamins. Qui comensa en la primera carte en la glosa: "in huius libri principio". E feneix en la dite primera pàgina la glosa: "edita sunt precessit". E comensa lo test: "Gregorius episcopus". E fenex en la dite pàgina: "peccavit hec". E fanex en la darrera carte lo test: "compellatur".

6. Item, altre libre ab posts cubertes de vert, tot descornat e de diverses natures, de coerns de pergamins, de grans e de poch.

7. Item, altre libre de pergamins, cubert de posts ab pells verdes, appellat^b *Codi*. Qui comensa en la primera fulla lo test: "cunctos populos". E fenex la dite carte: "vigore iudicii".

^a segueix cancel·lat comensa.- ^b segueix cancel·lat per.

22 Inventari Pere Sesdeus

¹ Tant de bo les descripcions de llibres fossin tan exhaustives i detallades com la d'aquest *Psalterium* d'en Pere Sesdeus; remarquem l'escena de la Passió i sa magestat Déu, el Pare, dibuixada sobre un camp daurat, i sobre les *Orationes* escrites d'altra lletra al final del manuscrit. Dels prop de 50 mss. d'aquesta biblioteca, cap d'ells no és enregirat a l'encant, com ja assenyalarem.

² *Llibre d'Hores de la verge Maria.*

³

⁴ *Missale.*

⁵ Al final hi ha un *Receptari de medicina.*

1405, octubre, 14

Inventari dels llibres relictos per de Pere Sesdeus, Llicenciat en lleis i canonge de la Seu de Barcelona.

AHCB. *Arxiu notarial*, I.3, s.n., fols. 12r-15r, 19r-19v.
Cit. AURELL-RUBIÉS: *Mercaders catalans...*, p. 246.

octubre, 23

.....

1. <Primo>, trobe .I. libra appellat *Psaltiri*, scrit en pergamins, ab posts de fust cubertas de cuyr morat. Lo començ del qual és scrit lo *Compter*, e après són scrits uns^a *Evangelis*, e après és deboxada la passió o crucifix de Ihesucrist e la magestat de Déu lo Pare, ab lo camp deurat, e après és scrita una *Prosa de santa Maria Magdalena*, e après comensa lo dit *Psaltiri*, ço és, en la .XIII. fulla, après següent comptades les precedents, axí scrites com no scrites: "Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum"^b. Item, són scrits en lo dit libre los *Psalms vesprals e les Imnes e moltes Oracions e altres Psalms*. E feneix^c lo dit libre: "fidelium anime per misericordiam Dei requiescant in pace. Amen pater noster". E après són scrites de altre letre algunes *Oracions*.

2. Item, un libret^d, ab posts de fust cubertas de cuyr morat^e, appellat *Ores de Madona santa Maria e' lo Offici de morts*. Comensave en lo primer full en lo vermell: "Incipit /f.12v. canticum gradum". E en lo negra: "ad Dominum cum tribularet clamavii". E feneix en la fi del dit libre: "veram fidem et deffunctis".

3. Item, un libre^f poch, ab cubertas de^h pergami cubertas de aluda vermella, abⁱ botons, notat *de cant*. Comensave la primera fulla: "bonum est con fide in dominorum Domino". E feneix: "sed libera nos a malo. Amen".

4. Item, un libre poch, scrit en pergamins, ab cubertas, de mig full de paper, appellat *Missal*. Comensant en la primera fulla: "per omnia secula seculorum Dominus vobiscum". E feneix en la derrera fulla : "sit vivorum atque mortuorum fidelium remissio omnium peccatorum qui".

5. Item, un libre scrit en paper, ab cubertas de pergami^k, tractant de *La matèria del ecclesiàstich entredit*. E comensa lo primer full: "quamvis dubia plura f <sic> circa materia ecclesiastico interdicti". E feneix lo dit libre: "de fine civus copia refero gratias, et cetera". E après segueix-se: "qui es laus et premium et felicitas christianorum". E puy après són scrites algunes *Receptas de medicina*.

⁶ Set quaderns de paper d'un inacabat *Diurnale*.

⁷ *Llibre d'Hores*.

⁸ Els llibres d'*Auctoritates* són freqüents i molt difosos en aquesta època, i abasten totes les matèries (dret, litúrgia, medicina, retòrica, *ars notariae*, etc.). Aquest mateix *incipit* és el d'un *Vademecum* propietat d'un personatge anònim (323, 14) que tampoc no aclareix sobre quina matèria tracta.

⁹ Aquest és el primer llibre jurídic de la ben nodrida biblioteca professional d'en Pere Sesdeus: un exemplar de les *Clementinae* (*C.I.Can*). No hem d'oblidar que, a més de canonge de la Seu de Barcelona, és llicenciat en lleis.

¹⁰ *Decretales* (*C.I.Can*) glossades.

¹¹ *Decretum* (*C.I.Can*) glossat.

¹² *Decretales* (*C.I.Can*) amb glossa.

¹³ *Sextus* (*C.I.Can*) amb glossa.

¹⁴ Gaufridus de Trani, *Summa super rubricis Decretalium* (*C.I.Can*); hi ha també «unes altres obretas».

¹⁵ Azo, *Summa*.

¹⁶ Aquestes *Institutae* són el primer llibre del *Corpus Iuris Civilis* que s'esmenta a la llibreria de Sesdeus.

¹⁷ *Decretum* (*C.I.Can*) glossat i de lletra antiga.

¹⁸ Vincentius Hispanus, *Lectura super Decretales* (*C.I.Can*).

¹⁹ Aquest «mestre Ramon, peniten[cer] de papa Gregori Novè» és, sense cap mena de dubte, Ramon de Penyafort, i el llibre al qual es refereix, la seva *Summa*. Hem editat les *notae iuris* que llegim de la transcripció del final de la primera columna que va fer el notari. Sens dubte, els llibres jurídic són, juntament amb els de medicina, els que ofereixen més problemes a l'hora de transcriure les citacions textuales recollides en els inventaris i encants.

6. Item, .VII. quaerns de paper^m en los quals és scrit *Diornal*.

7. Item, unes *Ores* scrites en pergamí, sens cubertas. Comensants: "Domine labia mea aperies", les quals són de pocha valor.

8. Item, .I. libret de paper ab cubertas de pergamí, en lo qual són scrites *algunes Auctoritas*. Comensant en lo primer full: "abstinencia Geronimus in quadam Epistola". E feneix: "hec ibi numerantur merita visionis corporis Christi".

octubre, 28

9. *ff.13r*. Item, trobe .I. libre scrit en pergamins appellat *Clamantines*, ab posts de fust, de cubertas de cuyr vermell. Lo qual comensa en loⁿ test^o de la primera columpna: "Iohannes Episcopus et^p". Feneix la última línia de la segona columpna: "ac sanctiones que". E comensa la final columpna del dit libre^o en lo comensament: "strepitu et fitgura". E feneix la dita metexa columpna: "nec eciam irritandus".

10. Item, trobe .I. libre appellat *Decretals*, de pocha valor, scrit en pergamins, ab glosas. E feneix la primera columpna: "utantur tam in iudi". E feneix la penúltima columpna del dit libre en lo test: "diocesanorum ipso".

11. Item, trobi un *Decret* de letra antiga, ab glosas^r. E comensa la primera columpna del test: "huma". E feneix la dita meteixa columpna: "proficiat vocatus".

12. Item, unes altres *Decretals*^s glosades. Comensa la primera columpna: "Gregorius". E feneix la dita columpna: "Deus eternus in". E comensa la columpna penúltima: "tare vel minuere".

13. Item, trobe un *Cisè de les Decretals*^t, ab glosa. E comensa la segona columpna: "se comorantibus". E feneix la tercera columpna: "gracia sufragante".

14. *ff.13v*. Item, atrobi un libre appellat *Gofré sobre les Decretals* ab unes altres obretas. E feneix la primera columpna del dit libre: "operacionem bonam Deo".

15. Item, un libre appellat *Suma*^a de *As*. E feneix la primera columpna del dit libre: "general est pertinens".

16. Item, trobi una *Instituta*^v sens glosas. E feneix la primera columpna: "Africa quam".

17. Item, trobi un libre appellat *Decret* ab glosas, glosat, de letre antiga. E feneix la primera columpna del dit *Decret*: "vocatur autem consuetudo". E feneix la se[co]lona columpna del dit libre: "fuerunt enim quidam".

18. Item, trobi un libre appellat *Vicens sobre les Decretals*. E feneix la primera columpna del dit libre: "documentis in". E feneix la penúltima^x del dit libre: "Vicencius".

19. Item, trobi un *libre*^y compost per mestre Ramon, *peniten* <ser>^z de papa Gregori novè. E feneix la primera columpna del dit libre: "C. de ve .in.e.mi.l.p.v." <sic>. Comensa la final columpna del dit libre: "aliquantum tactum est".

²⁰ Guillelmus Durandi, *Speculum iudiciale* (o *Speculator* en algunes descripcions).

²¹ *Decretum (C.I.Can)* glossat.

²² *Lectura super Decretales*: amb aquest títol podríem relacionar més d'un comentarista del *C.I.Can*.

²³ *Digestum vetus (C.I.Civ)* glossat.

²⁴ *Codex (C.I.Civ)* també glossat.

^{25,26} Odofredus, *Super Codice (C.I.Civ)*, tots dos exemplars en pèssim estat de conservació.

²⁷ Volum miscel·lani: com que es tracta de Guido de Baysio, gairebé segur que fa referència al seu *Rosarium super Decreto*; el segon text és el *De regulis iuris* de Dinus de Mugello.

²⁸ Com el mateix notari indica, «un altre» exemplar de l'obra de Dinus de Mugello: *De regulis iuris*.

²⁹ *Institutae (C.I.Civ)* glossades.

³⁰ *Decretales (C.I.Can)*.

³¹ Roffredus Beneventanus, *Libelli super iure canonico et civili*.

³² Guido de Baysio (Archidiaconus, més conegut en els inventaris per «Ardiaca»), *Quaestiones super Decretales (C.I. Can)*.

³³ *Sextus (C.I.Can)*.

³⁴ *Digestum vetus (C.I.Civ)*.

³⁵ *Volumen (C.I.Civ)*.

³⁶ Odofredus, *Super Codice*.

³⁷ Amb el títol de *Recollectae* també és conegut el *Casus Summarii Decretalium* de Iohannes Calderini.

³⁸ Petrus Jacobi, *Liber libellorum?*.

³⁹ *Volumen (C.I.Civ)* si l'interpretem com a títol d'obra; si no, seria un volum en pergami, un llibre, en les posts del qual «són los *Casos de les Decretals e del Decret*», és a dir, que és anotat un *Casus super Decretum et Decretalium* (no n'especifica l'autoria). La descripció no queda molt clara.

20. Item, un libre appellat *Speculum iudiciale*. E feneix la primera columnpna del dit libre: "tres autem". E feneix la segona^{aa}: "nec at".

21. Item, .I. libre appellat *Decret*, cubert de vermell, glosat. E feneix la primera columnpna del dit libre: "vocatur". E comensa la penúltima columnpna del dit libre: "alibi profici[ci]".

22. *lf.14r*. Item, una *Lectura sobre les Decretals* ab posts de fust, ab cuberta de cuyr vert. E comensa: "legitur in Ezetxiele". E feneix en la meteixa columnpna: "super istis de ve". E feneix la segona: "dum modo hunc suum".

23. Item, una *Digesta Velle*, de poque valor, glosada. E feneix la primera columnpna: "milia extendebatur".

24. Item, .I. *Codi* glosat antich. E feneix la primera columnpna: "inter agens".

25. Item, trobi^{ab} un libre appellat *Odofré sobre lo Codi*, de poque valor e descornat. E feneix la primera columnpna: "<Digesta> de donacionibus inter".

26. Item, un altre libre ab posts trencades appellat *Odofré*. E feneix la primera rubrica: "ad sanatum urbis".

27. Item, trobi un libre appellat *Guido de Basio* ab lo *Di sobre les Regles de dret e libre de Sagramen<t>s*, tot en un volum. E feneix la primera columnpna^{ac}: "de hiis que habent".

28. Item, trobi un altre libre appellat *Dinus^{ad}, De regulis iuris*.

29. Item, trobi una *Instituta^{ac}* glosada. E feneix la primera columnpna: "calumniati".

30. Item, trobi un altre libre appellat *Decretals*, entigues, de poque valor.

31. Item, trobi un libre appellat *Rotfré, Libellari*. E feneix la primera columnpna: "in archiepiscopum".

32. Item, altre libre appellat *Antiacha sobre les Decretals*. E feneix la derrera columnpna: "ita ponit".

33. Item, un *Cisè de les Decretals* e glosat. E feneix la primera columnpna: "isto".

34. *lf.14v*. Item, un libre appellat *Digesta Vella*, antigue. E feneix la primera columnpna: "extendebantur nichil".

35. Item, un libre appellat *Volum*. E feneix la primera columnpna: "ad immensa prudencie".

36. Item, un altre libre appellat *Odofré*. E feneix en la primera columnpna: "<Codex> de^{af} epistola^{ag} en l<ex>^{ah} de".

37. Item, trobi unes *Recollectas*, de paper, *sobre les Decretals*, cubertas de cuyr vermell, sens posts.

38. Item, trobi un *Pere Jacme*, de paper, ab cubertas de cuyr^{ai} blanch.

39. Item, un *Volum* de pergamí, ab posts cubertas de cuyr blanch, en les quals posts són los *Casos de les Decretals e del Decret*.

⁴⁰ Gaufridus de Trani, *Summa super rubricis Decretalium*.

⁴¹ *Extravagantes Iohannis XXII (C.I.Can)*.

⁴² Amb títols com *Reportationes in Digestum vetus (C.I.Civ)* i *Reportationes super Decretales* coneixem els noms de més d'un autor.

⁴³ *Constitutiones Cataloniae*, no començades ni acabades.

⁴⁴ *Constitutiones* (no aclareix de quin tipus).

⁴⁵

⁴⁶ Ben segur que aquells «molts altres quaderns de diverses matèries, de poca valor», ara ens serien de gran utilitat per a la Història cultural del nostre país.

⁴⁷ Llarguíssima descripció d'un *Breviarium* (inèdita d'altra banda: ja hem indicat que aquells registres amb el número en *cursiva* són els ja publicats); el notari transcriu el text de les dues columnes del primer, segon, penúltim i últim full.

40. Item, un libre appellat *Gotfré sobre les Decretals*^{ak}, cubert de vermell, escrit en pergamins.

41. Item, .I. libre petit appellat *Extravagant de papa Iohan*, de poque valor.

42. Item, unes *Reportaciones sobre la Digesta Vella e sobre les Decretals*, scrites en paper, de poque valor, ab cubertas de paper.

43. Item, .I. tros de *Constitucions de^{al} Cata[n]lunya*, no comensades ne^{am} acabades, de poque valor.

44. Item, unes *Constitucions* scrites en paper, no acabades, ab posts de fust.

45. Item, .IIII. quaer<n>s de paper, scrits de forma mijana, appellat *Summa de appellacions*.

46. Item^{an}, molts altres quaerns^{ao}, scrits de diversas materias, de pocha valor ab moltes altres frasques, axí de paper com de pergamí.

.....
novembre, 28
.....

47. Item, .I. *Breviari* escrit de paper, a colondells, ab posts de fust cubertas de cuyr vert, squinçat, en lo qual era lo *Compter*. E après comensa lo dit libre en lo primer colondell: "Notandum est quod omnis hore diey tam canonicis quam beate Marie". E feneix en lo segon colondell: "quique terrigene". *lf.19v*. Item, en la segona fulla comensa en lo primer colondell: "orietur in diebus eius iusticia et habundancia pacis". E feneix en lo dit segon colondell de la dita pàgina: "quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco". E comensa la penúltima fulla del dit *Breviari* en lo primer colondell: "venerit festum trium lectionum fiat totus [...] de dominica". E feneix la dita penúltima fulla del dit colondell: "quitquid scripturis didistant maxime in sil". E comensa la derrera fulla en un colondell, aquí tan solament escrit: "vis et in agris meditando et orando". E feneix lo dit *Breviari* en lo dit derrer colondell: "in matutinis et vesperis et vespere secunde ut predicatur sicut de octabis".

^a uns *interlineat, damunt de .VII. cancel·lat.*- ^b *segueix cancel·lat e feneix lo dit.*- ^c *segueix cancel·lat fidelium.*- ^d *segueix cancel·lat petit ab cubertas.*- ^e *segueix cancel·lat incipit.*- ^f *segueix cancel·lat de morts.*- ^g *segueix cancel·lat ab cub.*- ^h *segueix cancel·lat pap.*- ⁱ ab botons *interlineat.*- ^k *segueix cancel·lat appellat.*- ^l *segueix cancel·lat postea sequitur qui.*- ^m *segueix cancel·lat scrit.*- ⁿ *segueix cancel·lat primera co<lumna>.*- ^o *segueix cancel·lat primer mot.*- ^p *segueix cancel·lat in finit in fine.*- ^q *segueix cancel·lat strepu et.*- ^r *segueix cancel·lat e fen<eix>.*- ^s *segueix cancel·lat ab posts de fust.*- ^t *segueix cancel·lat e comensa.*- ^u *segueix afegit a Suma i cancel·lat das.*- ^v *Instituta interlineat, damunt de Statuta cancel·lat.*- ^x *segueix cancel·lat prim.*- ^y *segueix cancel·lat appellat Summa de les decretals.*- ^z *peniten<ser> de papa interlineat, damunt de comensa mestre cancel·lat.*

^{aa} *segueix cancel·lat necat.*- ^{ab} *trobi interlineat.*- ^{ac} *columpna interlineat, damunt de línea cancel·lat.*- ^{ad} *Di, De interlineat.*- ^{ae} *Instituta interlineat, damunt de Statuta cancel·lat.*- ^{af} *segueix cancel·lat epistola.*- ^{ag} *segueix cancel·lat autem.*- ^{ah} *segueix cancel·lat be.*- ^{ai} *segueix cancel·lat vermell.*- ^{ak} *segueix cancel·lat scri. de.*- ^{al} *de Catanlunya interlineat, darrera de de, en principi, s'havia escrit Cathalupi i després es va cancel·lar.*- ^{am} *segueix cancel·lat ai no.*- ^{an} *segueix cancel·lat un.*- ^{ao} *segueix cancel·lat de po<sts>.*

23 Encant Pere Sesdeus

¹ *Evangeliarium (Liturgica)*. En l'inventari de béns (doc. 22) no hem localitzat ni aquesta anotació ni la següent.

² *Genesis (Biblia)* en català. Aquest exemplar fou adquirit, segons una nota al marge esquerre, per Arnau de Molins, peller i venedor de llibres.

1405, desembre, 4

Encant públic dels llibre relictes per Pere Sesdeus, Llicenciat en lleis i canonge de la Seu de Barcelona.

AHCB. *Arxiu notarial*, I.3, s.n. fols. 8r-8v.

desembre, 9

.....
1. Item, un *Evangelister*^a scrit en paper de poque valor III. sous, .VIII.

.....
2. Item, .I.libre^b appellat *Gènesi*, scrit en pergamins^c, ab cubertas de fust folrades de cuyr, blanques. E comensa: "Diu lo libre del *Gènesi*". E feneix: "menys de fembres e infants"XI. sous, .I.

^a segueix cancel·lat de.- ^b nota marginal esquerra: al dit <Arnau> Molins.- ^c segueix cancel·lat de.

24 Inventari Bernat de Montmany

¹ *Novum Testamentum (Biblia)* en català; el notari destacà la presència de «capvives» (caplletres) daurades i historiades.

² Més ric en il·luminació i miniatures és aquest *Psalterium (Biblia)*: conté històries i caplletres miniades (com una gran *B* pintada d'or i de blau d'Acre que incorpora una imatge del rei David tocant l'arpa).

1406, gener, 5

Inventari dels llibres relictos per Bernat de Montmany, draper, ciutadà de Barcelona.

ACB. Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants*, 1400-1409, vol. 342, s.n., s.f.

Ed.parc. MADURELL: *Códices miniados*, n° 22.

Ed.parc. MADURELL: *Docs. de archivo*.2, n° 8.

Cit. C.CARRÈRE: *Vie privée...*, pp. 284-290.

Ed.parc. MADURELL: *Manuscrits...*, n° 24.

març, 23

Primo, atrobam en los béns de la dita heretat del dit deffunt...

.....

1. <Primo>, .I. libre de pergamins, de forma migana, appellat *Novel Testament*, ab capvives totes deurades e instoriades, ab posts de fusts ab albadina verda, ab^a .II. tancadors de seda ab los caps */c.f.* de argent. Lo qual libre comensa en lo primer colendell: "Sent Matheu". E^b en lo derrer colendell de la primera pàgina feneix: "e Leezar engendra Mathau". E comensa en lo primer colendell de la^c derrera pàgina: "ladonchs el mostrà a mi, et cetera". E fine en lo derrer colendell de la derrera pàgina: "tots vosaltres. Amen. Amen, et cetera".

.....

març, 24

Primo, atrobam en los béns de la dita heretat del dit deffunt...

.....

2. Item, .I. libre appellat *Saltiri* en pergamins, de forma migana, ab posts de fust cubertes de cuyro vermell, ab un tancador de cuyro e .I. gaffet e scudet de lautó. En lo comensament del qual *Saltiri* era lo *Comter* ab algunes instòries pintades de atzur e d'aur. E après se seguia lo *Saltiri*, lo qual comensa: "Beatus vir", ab I^a gran be tota pintada de aur e de atzur d'Acrà ab la instòria */c.f.* de Deviu qui tocave .I^a. arpa. E comensava la derrera carta del dit *Saltiri*: "ventibus nostris". E fine: "in sempiterna secula. Amen, et cetera".

³ Sota el títol *Lectura tractatum* és impossible identificar-ne l'autor i matèries concretes (tot i que sembla de tractats de *Rhetorica*).

⁴ Com ja vam veure en l'encant dels llibres relictos per Bernat Valtà (20, 31), aquest volum conté quatre dels textos fonamentals per aprendre de lletra: les *Regulae*, les *Partes* de Donatus, els *Disticha* del (Ps) Cato i el *De contemptu mundi*.

⁵ Roffredus Beneventanus, *De ordine iudiciorum*.

⁶ No hem identificat aquest *Tractatus proverbiorum* de fra Berengarius Comitis. El mestre *Guàrdia* és un text de contingut gramatical; en qualsevol cas, tos dos estan lligats a l'ensenyament.

⁸ *Logica vetus* (a més d'aquest, en té dos exemples més: n°s 12 i 16).

⁹ *Psalmi penitentiales (Psalterium)*.

¹⁰ *Genesis (Biblia)*.

¹¹ *Sextus (C.I. Can)*.

¹² *Logica vetus*. L'*explicit* fa referència a l'acabament d'un dels seus «llibres» o capítols: el «*liber dictionum*».

3. Item, una *Lectura de Tractats* scrite en paper, de forma menor, cuberta de albadina vermella. E comensa la primera pàgina: "dialectica est, et cetera". E fine la dita primera pàgina: "remocissimus est et cetera". E comensa la^d pàgina derrera: "quando ita vere est eus et cetera". E feneix: "est de ista bona questione, et cetera".

4. Item, unes *Parts, Retgles, Cató e Contemptus*, scrites en pergamins, de forma migana, ab posts de fust cubertes de cuyro vert. E comensen en la primera pàgina: "partes orationis quot sunt, et cetera". E feneix: "ablativo ab hiis stanis". E comensa la pàgina derrera: "Recte credentem monitusque bonos retinentem, et cetera". E feneix: "exitus hostendit quo mundi gracia tendit".

5. Item, .I. libre appellat *Formes iudicials segons lo Deucret*, scrit en pergamins, de forma menor, ab posts de fust cubert de cuyro vermell, ab .V. claus en cascuna post. E comensa lo primer colendell de la primera pàgina: "Incipit *Libellus de ordine iudiciorum*, et cetera". E feneix: "sententiarum exequcionibus, et cetera". E comensa lo segon colendell de la primera pàgina: "e appellacionibus et restitutionibus, et cetera". E feneix: "quam in minori etatis". E comensa la pàgina derrera, en la qual no ha sinó .I. colendell, lo qual comensa: "[...] in causae .C<odici> ultimo, et cetera". E feneix: "breviter dixiste sufficient".

6. /c.f. Item, .I. libre appellat *Tractatus proverbiorum per fratrem Berengarium comitis*, dins lo qual era lo *Mestre Guàrdia* scrit en paper, de forma migana e cubert de cuyro vert. E comensa la primera pàgina: "quoniam circa congrutatem, et cetera". E feneix: "quintum est de verbis in persona, et cetera". E comensa la derrera pàgina: "primo notat quid est macallum, et cetera". E feneix: "velociter scribentis".

7. Item, .I. *libre de cant* scrit en pergamins, de forma menor, ab posts de fust cubertes de cuyro vert, ab .I. tancador de seda. Lo qual comensa: "Salve Sancta Parens enixa puerpara Regem qui". E comensa la derre<r>a pàgina: "purior super omnes, et cetera". E feneix: "hec est finis".

8. Item, .I. libre appellat *Lògica veyà*, scrita en pergamins, ab posts de fust, de forma migana. E comensa la primera pàgina: "Cum sic necessarium, et cetera". E feneix: "esse promptissima significatis, et cetera". E comensa la derrera pàgina: "per titularitate distincte, et cetera". E feneix: "eodem modo ille ex contrarietatis, et cetera".

9. Item, *Samps penentencials* scrites en paper, de forma patita, cubert de cuyro vermell, de pochà valor.

10. Item, .I. *Gènesi* scrit en paper, sensa principi, ab posts de fust, de pochà valor.

11. /c.f. Item, .I. test de *Sisè* scrit en paper, tot ernat, de pochà valor.

12. Item, .I. libre appellat *Lògica veyà*, scrita en pergamins, de forma migana, ab posts de fust cubertes de cuyro vert. Lo qual comensa en la primera pàgina: "cum sic necessarium, et cetera". E feneix: "temptabo mostrare, et cetera". E comensa la derrera pàgina: "terica quidem, et cetera". E feneix: "explicit liber dictionum".

24 Inventari Bernat de Montmany

- ¹³ Els repertoris consultats no enregistren cap obra de Porphyrius de títol *Quaestiones*.
¹⁴ Evrardus Bethuniensis, *Graecismus*.
¹⁵ *Proverbia grammaticae*.
¹⁶ *Logica vetus*.
¹⁷ Quadern amb la *Vida de sant Amador*.
¹⁸ Vegeu el que vàrem dir en parlar dels problemes d'identificació que ofereix el títol d'«Alexandre» (doc. 12, 12).
¹⁹ Arnau de Vilanova, *De regimine sanitatis*.

13. Item, .I. libre appellat *Qüestions de Porfiri*, scrit en paper, de forma migencera, ab posts de fust cubert de cuyro vert, ab .II. tancadors de seda. E comensa la primera pàgina: "principia sunt, et cetera". E feneix: "ergo cum objecta sint, et cetera". E comensa la derrera pàgina: "primo quod possit inponi ad significandum". E feneix: "sed Deus est Ihesus".

14. Item, .I. *Ebra<r>t* scrit en paper, de forma petita, ab cubertes de pergami engrutat, sensa principi, de pocha valor.

15. Item, .I. libre de *Proverbis de gramaticha*, scrit en paper, de forma gran, ab posts de fust, ab son gaffet e scudet de leutó. Lo qual comensa en la primera pàgina: "tu rudes scolares". E feneix: "suppositum et appositum". E comensa la derrera pàgina: "verborum principalium". E feneix: "et nomina propria".

16. /c.f. Item, .I. libre de *Lògicha* scrith en pergamins, de forma migana, ab posts de fust, la .I^a. trancada e l'altre sensera. Lo qual comensa en la primera pàgina: "cum sit necessarium significatorum, et cetera". E feneix: "est autem gradus quod ut al". E comensa la derrera pàgina: "posicionibus et solucionibus". E feneix: "multas habere graces Deo, et cetera".

17. Item, la *Vida de sent Amador*, scrith en pergamins en .I. coern.

18. Item, .I. *Alaxandre* scrit en paper, tot ernat, de petita forma, de pocha valor.

19. Item, .I. *Libre de Regiment de Senitat compost per mestre A<rnau> de Vila nova*, scrit en paper, de forma migana, ab cubertes de pergami engrutades.

^a segueix cancel·lat tanc.- ^b segueix cancel·lat fine.- ^c segueix cancel·lat prim.- ^d segueix cancel·lat primera.-
^e E feneix ... etatis interlineat.

Sens dubte, l'interès d'aquest document rau en la personalitat del propietari, el pagès de Barcelona Pere Elies (juntament amb el del doc. 39, Jaume Guerau, són els dos únics esments de pagesos propietaris de llibres de la nostra recerca).

Sabem que tenia a cens un mas al terme de Caldes de Montbui. En una de les seves cambres o habitacions es va trobar, en el moment de fer l'inventari, un caixa tancada amb béns del difunt; la vídua, que no en tenia clau, va demanar al batlle que fos oberta per tal de conèixer-ne el contingut. Finalment, «la qual caxa fo uberta e lo pany arrenchat ... ab tanayes de ferre de voluntat del dito batle», en presència, a més, d'una sèrie de testimonis: Pere Serra, regent de la batllia de Caldes de Montbui; Francesc Negre, escrivà jurat amb funcions delegades pel notari que autoritza l'instrument; Jaume Vilardell i Bernat de Beliardes, de la parròquia de Sant Feliu de Codines, i Guillem de Merçells, de la parròquia de Santa Maria del castell de Gallifa. Com veiem, els tràmits legals es van seguir a la perfecció. Dins la caixa foren trobats alguns béns, entre els quals el llibre, que és el que ens interessa.

¹ *Usatici Barchinonae*. Sembla que pot tractar-se d'un llibre datat: l'*explicit* recull l'any 1252. La pregunta i l'assaig de resposta ja vam ser plantajats: per què posseeix en Pere Elies aquest text jurídic? L'explicació pot obeir a raons de tipus econòmic (com a resultat d'una penyora) o social (el prestigi de la possessió del llibre), més que no pas a raons intel·lectuals.

1406, setembre, 1

Inventari dels llibres relictos per Pere Elies, pagès, ciutadà de Barcelona.

ACB. Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants*, 1400-1409, vol. 343, plec nº 2, fol. 10v.

setembre, 9

Primerament, atrobe un mas ab terres^a, vinyas, honors, possessions e ab drets e pertinences sues, appellat mas Alies des Cabot, <en> lo qual lo dit P<ere> Alies, quondam, de mentre que vivia, havia e possehia en lo terme e parròquia de Caules de Montboy; lo qual mas se té per lo Reverent bisbe de Vich a cenç.

.....

Item, atrobe .I^a. caxa tenchade, sens^b clau, en una de les dites cambres <del mas>, la qual fo uberta e lo pany arrenchat de^c voluntat e en presència^d d'en P<ere> Serra, regent del batlie de la vila de Caules de Montboy, e en presència d'en Ffrancesch Negre, scrivent jurat sos me, notari dejús scrit, e en presència d'en Jacme Vilardell, de la parròquia de Sent Ffeliu de Cudines, e d'en G<uillem> de Merçells, de la parròquia de Senta Maria del castell de Galifa e d'en Bernat ça Beliarde, de la dita parròquia de Sent Ffeliu de Cudinas, testes en açò appellats .La qual caxa la dita dona requerí al dit honrat batle que fos oberta, com ella no hage clau, la qual caxa decontinent fo uberta, axí com demont és dit, ab tanayes de^e ferre de voluntat del dito batle. En la qual caxa fo atrobat les coses següents:

.....

1. Item, un libre de pergami, cubert de posts, appellat *Usatges de Barchinona*. E feneix^f la derrera línia de^g la primera pàgina: "et consilio suorum". E feneix la derrera línia de la derrera pàgina: "M.CC.LII°".

^a terres ... possessions e *interlineat*.- ^b sens clau *interlineat*.- ^c de voluntat e en *interlineat*.- ^d segueix *cancel·lat* en.- ^e de ferre *interlineat*.- ^f segueix *cancel·lat* primera pàgina de la.- ^g de ... pàgina *interlineat*, *damunt de* d'aquella.

26 Inventari Joan de Ferrera

¹ Sembla una mena de tractat de càlcul o comptabilitat: *Art de xifres*.

^{2,3} *Breviarium*.

⁴ Matthaeus Vindocinensis, *Tobias*.

⁵

⁶ Un dels múltiples tractats de *Logica*.

^{7,10} *Sermones*.

⁸ Petrus Londoniensis, *Remediarium conversorum*.

⁹

¹¹ *Flores sanctorum*.

1406, octubre, 15

Inventari dels llibres relictos per Joan de Ferrera.

ACB. Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants*, 1400-1409, vol. 343, plec n° 3, fols. 2r-2v.
Ed.parc. MADURELL: *Docs. de archivo*.2, n° 9.

Primo, trobam en la cambra sobra carrera...

.....

1. <Primo>, .I. libre grosset, de paper e de^a pergamí, cubert de drap enserat vert, qui és del *Art de xiffres*.

2. Item, .I. libre de paper cubert de pergamí^b, del qual les primeres dues cartes són de *Cant*. Qui comensa la primera pàgina: "dies ire". E faneix a l'altra part: "mei finis". E pessades les dues cartes primeres, se segui lo *Breviari del Orde de frares menors*, de la qual plàgina comensava: "in nomine Domini". E la derrera carta del dit libre comensava: "si enim caro verbi". E finava: "qui me dignatus est".

3. Item, .I. *Breviari* descornat, de pergamí. Qui comensa en la primera carta: "attendite". E feneix de^c l'altre part: "ut supra". E la derrer[r]a carta comensa: "prius omnem". De l'altra part és ras.

4. *lf.2v*. Item, unes *Tobies* sotiletos.

5. Item, .I. libre descornat de pergamí. Qui comença en la primera carta: "convertimini et agite penitenciam". E la derrera carta comensa: "solus est qui venit". E feneix: "Qui vivit et regnat. Amen".

6. Item, .I. libret de *Lògica* qui comensava la^d primera carta: "quia logica". E feneix la derrera: "dicta sufficient".

.....

7. Item, .I. libret de pergamí de *Sermons*.

8. Item, .I. quern de pergamí, del qual la primera ròbrica començava: "prolagus in librum sequentem qui *Remidiarum conversorum* dicitur". E feneix la dererra carta: "laqueus evellat".

9. Item, .I. libre de pergamí, qui comença: "Deus in gradibus". E feneix la dererra carta: "de libano coronaberis".

10. Item, alguns coherens de pergamí qui eran de *Sermons*.

.....

11. Item, .I. libre appellat *Flos sanctorum* de paper, ab cubertes vermelles ab claus, qui havie .I. bon plam de gruix e no havia comensament, cant era malmenat.

^a de pergami *interlineat*.- ^b *segueix cancel·lat* qui.- ^c de ... part *interlineat*.- ^d la ... carta *interlineat*.

27 Testament Francesc Castanyer

Henricus de Segusia, *Summa (super titulis Decretalium) (C.I.Can)*

Guido de Baysio, *Rosarium super Decreto (C.I.Can)*

Breviarium

1407, juliol, 27

Testament de Francesc Castanyer, professor en ambdós drets, canonge de la Seu i ardiaca del Vallès, en què dona la seva biblioteca particular a la Seu de Barcelona i estableix les condicions per les quals els seus parents, Pere i Joanet Castanyer, puguin rebre altres llibres de la seva herència a partir d'un any de la seva mort si aconseguixen ésser ordenats sots-diaques.

ACB. Gabriel Canyelles, *Primus [liber testamentorum], codicillorum et donacionum cause mortis...*, 18 desembre 1399-9 desembre 1424, vol. 361, fols. 58v-62v.
Cit. A. FÀBREGA: *La catedral...*, p. 110.

.....
/f.59v. Item, lego meam bibliothecam sine tamen libris Sacristie dicte Sedis, si deservire ibi poterit prout modo stat seu in forma in qua nunch est. Et quod de facto ibi ordinetur ad perpetuo deserviendum, autem volo locum habere legatum, scilicet volo quod vendatur cum aliis bonis meis; verum in casu quo remaneat volo ad instanciam dicte Sacristie fieri pro anima mea unum aniversarium perpetuo in dicta Sede. Et ita scribi in libro aniversariorum inter illa tamen aniversaria de comuni, autem volo quod legatum predictum habeat locum Serde eo fiat ut supradictum est.

Item, lego librerie dicte Sedis *Summam* meam *Hostiensis* quam dicitur copiosa < m >, pulcram et manu mea correctam a principio usque ad finem, et meum *Rosarium super Decretum*. Sub tamen tali pacto, quod sacristia autem dicta ad quam expectat libraria ipsa, faciat michi scribi duo aniversaria inter aniversaria ordinaria dicte Sedis, autem volo quod habeat locum dictum legatum.

Et volo quod ubi hoc legatum cum hoc onere fuerit acceptatum, dicti libri collocentur in dicta libraria in loco scilicet ydoneo cum cathena, ad modum aliorum librorum per meos manumissores ubi legatum locum vendicaverit.

.....

lf. 60r. Item, lego dicto Petro Castanyerii, consanguineo meo, ultra legatum manumissorie pro adiutorio vite sue centum solidos. Item, lego sibi, si infra annum a die obitus mei se fecerit ad sacros ordines subdiaconatus promovi et non aliter, meum *Breviarium* et omnes *libros Gramatices*. Item, omnes *libros artium* quos habuero et omnes *libros naturalis phisice et medicine*. Et omnes *libros sermonum* et omnes libros cuiuscumque facultatis manu mea scriptos et omnes scripturas vagantes non convinctas in libro et omnes *libros orationum* et alios parvulinos ut sibi profficiant. Et alieni non arripiant labores meos ut eciam partem faciat Johanneto, fratri suo, prout debebit lego etiam sibi unum de gatzofilaciis meis, quod magis voluerit, in quo recondantur omnes dicti libri unacum *Breviario*. Quodquidem gatzofilacium, clausum cum dictis libris, teneat penes se unus ex dictis manumissoribus meis quousque dictus Petrus realiter et de facto, scilicet infra annum post mei obitum sacrum subdiaconatus ordinem fuerit assequutus. Quod si annus pertransierit^a ipse non promotus fuerit eo, tunc volo ipsum esse privatum dicto legato. Et tunc volo quod conservet dictum gatzofilacium pro Johanneto Castanyerii, fratre suo, per unum ex dictis manumissoribus quousque dictus Johannetus ad etatem pervenerit recipiendi sacrum subdiaconatus ordinem quem, si susceperit infra annum postquam etatem habuerit, volo sibi tradi dictum gatzofilacium cum omnibus ibi contentis. Si vero dictum sacrum subdiaconatus ordinem recipere renuerit infra annum postquam etatem habilem ad recipiendum, compleverit eo, tunc volo ipsum dicto legato esse privatum. Et tunc dicti manumissores mei dictos libros et gatzofilacium vendant prout eis visum fuerit et precia convertant in auxilium hereditatis infrascripte. Et casu quo dictus Petrus Castanyerii infra annum non fuerit *lf. 60v.* promotus ad subdiaconum quo casu volo eum carere predictis; lego tunc sibi pro bono servicio michi impenso sexcentos solidos. Item, lego Johanneto Castanyerii, antedicto consanguineo meo mecum comoranti, in auxilium vite sue pro primo anno post mei obitum.

^a *segueix cancel·lat* quod.

1408, maig, 6

Inventari dels llibres relictos per Pere Taverner, pellisser, ciutatada de Barcelona.

AHCB. *Arxiu notarial*, l.3, s.n, fol. 26r.

Primo, en la cambra on lo dit deffunt finí sos dies atrobi...

.....
Item, un cofre encuyrat e enleonat dins lo qual eren les robes següen <t> s:

1. Primo, un libre scrit en pergamins ab cubertes da fust, ab tanquador d'argent, qui comensa: "com una nobla dona e pro-[...]a fembra et cetera". E feney lo dit libre: "San <t> i Spiritus^b per Christum Deum".

.....
2. Item, un libre scrit en paper, qui comensa: "Aquesta manera da oració vul que tingues".

^a una taca de tinta a l'original impedeix la lectura sencera d'aquesta paraula abreujada.- ^b segueix cancel·lar adsic nobis gracia.

1

² *Responsoria (Liturgica).*

³ *Legendarium (Liturgica).*

⁴ *Psalterium (Biblia).*

⁵ *Sanctorale.*

^{6,9,11,12} *Missale (Liturgica).*

7

⁸ *Officarium (Liturgica).*

¹⁰ *Ordinarium (Liturgica).*

¹³ *Officium corporis Christi (Liturgica).*

1408, octubre, 4. Sant Just Desvern

Inventari dels llibres relictos per Jaume Ballester, prevere de la Seu de Barcelona i beneficiat de l'església de Sant Just Desvern.

AHPB.Pere Granyana, *Manual de requeriments*, 24 desembre 1407-17 gener 1417, lligall 17, fols. 17v-18r.
Ed.parc. MADURELL: *Mss. trecentistas*, n° 12.

1. Primo, invenimus in dicta ecclesia un libre scrit en pergamins ab posts vermelles. Qui comensa: "ianuarii". E feneix: "mutata fuerunt".
2. Item, un altre libre appellat *Responser* scrit en pergamins^a. Qui comensa: "ecce dum venit". Et finit: "iecce descendem".
3. Item, un altre libre appellat *Legender* de pergamins. Qui comensa: "dominica prima". Et finit: "denique propria collocatur".
4. Item, un altre libre appellat *Saltiri* de pergamins. Qui comensa: "Beatus vir". Et finit: "Silvestri episcopi".
5. Item, un altre libre de la forma maior, en pergamins, appellat *Santoral*. Qui comensa: "sermo Nathalis sanctissimi Stephani". Et finit: "de episcopatu Barchinone".
6. Item, un altre libre appellat^b *Missalet* ab posts ^cvelles. Comensa: "in illo tempore cum venerit Paraclitus, et cetera.". E feneix ab letres^d vermelles: "benedie Domine, et cetera".
7. Item, un altre libre, en pergamins scrit, ab posts. Qui comensa: "et dixit Dominus, et cetera". Et finit: "in novissimo die^e".
8. Item, un libre appellat *Offeyer*, scrit en pergamins, vell. Qui comensa: "ad te levavi, et cetera".
9. Item, un altre libre ab posts cubertes de cuyr vermell e drap de li de sobre, appellat *Missal*, on comensa lo *Compter*. E feneix: "benedie Domine creaturam".
10. Item, un altre libre scrit en pergamins, ab posts, appellat *Ordinari*.
11. Item, un *Missalet* scrit en pergamins, cubert de blanch, on comença lo *Compter*. E feneix^f: "expeditos per Dominum".
12. Item, un altre *Missalet* scrit en pergamins, cubert de blanch. Qui comensa ab letres vermelles: "ad introhitum altaris et cetera". E feneix: "accepit eam discipulus in suam".
13. Item, un altre libre scrit en pergamins, ab cuberta de pergami, appellat *De corpore Christi*.

.....

Item, atrobam en l'altar maior de la dita sgleya ço que's segueix:

.....

Item, un ròtol scrit ab pergamí de *Cant e vessos*.

^a segueix cancel·lat ab.- ^b segueix cancel·lat Missalet.- ^c segueix cancel·lat vert, abans de velles.- ^d segueix repetit i cancel·lat ab letres.- ^e die interlineat.- ^f segueix cancel·lat dxx.

30 Inventari Miquel d'Esparreguera

Es tracta d'un inventari transcrit íntegrament per MADURELL i que nosaltres hem pogut compulsar a l'Arxiu de Protocols de Barcelona on, malauradament, no es conserva cap informació sobre la seva activitat fedatària. El *Liber examinationis*... tampoc no enregistra el seu nomenament com a notari, si ho va arribar a ser mai.

¹ Es tracta, potser, del *Tractatus de notulis* (= *Tractatus notularum*) de Rolandinus Passagerii, més conegut com *Tractaturi*? Gairebé segur, ja que d'altres de posteriors són més explícits: n°s 11, 13 i 14.

^{2,4,7} No és l'únic exemplar d'una obra de *Medicina* que posseeix: vegeu també esments n°s 4 i 7, tots sense identificar i de molt poc valor.

^{3,5} Obres d'*ars notariae* sense especificar.

^{6,12} Llibres d'*Orationes*.

⁷ Vegeu nota 2.

⁸ *Evangeliarium* (*Liturgica*).

⁹ *Missale* (*Liturgica*).

¹⁰ El *Doctrinale* d'Alexander de Villadei.

^{11,13,14} Amb tota probabilitat, el *Tractatus notularum* de Rolandinus Passagerii: vegeu nota 1.

¹² Vegeu nota 6.

¹⁵ Text de contingut clarament gramatical (*Vocabulorum verborum*).

1409, gener, 7

Inventari dels llibres relictos per Miquel d'Esparreguera, escrivà, ciutadà de Barcelona.

AHPB. Gabriel Terrassa, *Manual de requeriments...*, 5 gener 1408-10 juny 1412, lligall 6, s.f.
Ed. MADURELL: *Mss. trecentistas...*, n° 11.
Cit. C.BATLLE: *Las bibliotecas...*, p. 27.

Primo namque invenimus in dicta hereditate quoddam hospicium situatum in ravali Barchinone, prope hospitalis Sancte Crucis, cum suis iuribus et pertinenciis. In quoquidem hospicio, videlicet, in quadam camera in qua defunctus jacebat, raupas et bona sequentia, scilicet ...

.....
Item, unum banqual cum duobus domibus d'àlber, in una quarum erant libri papiri qui sequuntur:

1. Primo, quidem liber papiri cum *Notabilibus et notulis artis notarie*.
2. Item, duo quaterna papiri que sunt *Medicine*.
3. Item, quidam liber papiri, sine copertis, *Artis notarie*.
4. Item, quidam liber papiri, sine cohopenis, qui loquitur *De medicis et aliis rebus*.
5. Item, quoddam quaternum papiri, cum copertis pergameni, qui loquitur *De notaria*.
6. Item, quidam liber papiri, sine copertis, *Oracionum*.
7. Item, quidam liber papiri, cum copertis pergameni, modice valoris. Qui est *Medicine*.
8. Item, quidam liber papiri, cum cohopenis pergameni, ubi sunt *Evangelia*.
9. Item, quidam liber papiri *Missal*, cum copertis corei.
10. Item, quoddam *Doctrinale* pergameni, modice valoris.

Item, quedam techa de noguer, in qua erant libri sequentes, cum reliquis frasques:

11. Item, quoddam quaternum papiri *Notularum artis notarie*.
12. Item, quoddam quaternum papiri *Oracionum*.
13. Item, quidam liber papiri, cum cohopenis pergameni, *Notularum artis notarie*.
-
14. Item, quoddam quaternum papiri *Notularum*.
15. Item, quidam liber papiri, cum copertis corei, qui est *Vocabulorum verborum*.

31 Inventari Ramon Sabater

¹ *Llibre d'Hores*. Fou adquirit per Arnau de Molins: 32,1

² Un escrivà anònim l'adquirí per un sou: 32,3.

³ Tot i que no esmenti el títol, sembla que es tracta del *Psalterium (Biblia)* adquirit per Molins a l'encant de béns: 32,2.

1409, març, 17

Inventari dels llibres relictos per Ramon Sabater, prevere de Barcelona.

ACB. Julià Roure, *Plec d'inventaris i encants*, 1401-1419, vol. 520, plec nº 1, fols. 1v-2r.

Primo, en la cambra^a on lo dit deffunct jahia ...

.....
Item, un cofret enleunat dins lo qual eren les robes següents:

-
1. <Primo>, unes *Ores* de forma menor, de poca valor.
 2. Item, un libra scrit en paper. Lo qual comença: "quoniam in sacramentorum collacionibus". E fenex en la derrera fulla: "et marrida que aytal".
 3. *lf.2r.* Item, un cuern de paper. En lo qual era scrit en lo començament: "ad primas vespervas corporis Christi". E feney: "de Déu".

^a segueix cancel·lat del dit alberch.

32 Encant Ramon Sabater

¹ Vegeu **31, 1.**

² Vegeu **31, 3.**

³ Vegeu **31, 2.**

1409, març, 19

Encant públic dels llibres relictos per Ramon Sabater, prevere de Barcelona.

ACB. Julià Roure, *Plec d'inventaris i encants*, 1401-1419, vol 520, plec n° 1, fol. 5v.

-
1. Item, unes *Ores* scrites en pergami, an MolinsI. sou, .VII.
 2. Item, un *Saltiri* scrit en paper, ab cubertes negras, en MolinsV. sous.
 3. Item, un libra scrit en paper. Qui comença: "quoniam sacramentorum", al scrivà^a
..... .I. sou.

^a no es va acabar de completar.

¹ No podem precisar l'autoria d'aquest llibre de *Quaestiones de principi naturae*. A l'encant: 34, 2.

² En Ramon de Casaldàguila pagà a l'encant de béns un alt preu, més de set lliures, per aquesta *Biblia* en romanç que anava acompanyada del *Psalterium*: 34, 6.

³ Encara que no hem pogut identificar aquest títol, sembla que es tracti d'una obra dins la línia dels textos *De virtutibus et vitiis*. A l'encant: 34, 5.

⁴ Joan Cebrià va pagar poc més d'una lliura per aquest exemplar, segurament en català, del *De virtutibus et vitiis* acompanyat al principi del còdex dels *X Manaments*. A l'encant: 34, 3.

⁵ A l'encant: 34, 4. Fou adquirit per en Comes, corredor.

⁶ Llibre de *Constitutiones* sense determinar. No és enregistrat a la subhasta.

⁷ El notari Bernat Sanç va adquirir a l'encant aquest còdex amb *Profècies* que féu un frare no identificat (34, 1). No és l'únic text d'aquesta matèria de la llibreria del mercader Vilaulzinosa: a l'encant també és enregistrat un de *Nigromància* que no havia estat inventariat abans (34, 7).

⁸ Exemplar de Boethius (segurament una traducció al català del seu *De consolatione Philosophiae*). No és enregistrat a la subhasta.

1409, març, 21

Inventari dels llibres relictos per Francesc de Vilaulzinosa, mercader, ciutadà de Barcelona.

AHCB. *Arxiu notarial*, I.3, s.n., fol. 6v.
Ed.parc. MADURELL: *Manuscrits...*, n° 26.
Ed.parc. MADURELL: *Regesta Biblias...*, n° 12.
Cit. AURELL-RUBIÉS: *Mercaders catalans...*, p. 246.

març, 22

.....
Item, <a> un alberch qui és en lo carrer [...]ª en què trobam les robes següents:
.....

1. <Primo>, .I. libre de paper, ab cubertes vermelles, ab .X. claus, appellat *De natures*.

2. Item, .I. libre de pregamí, ab cubertes vermelles, ab .X. claus, appellat *Vibria*.

3. Item, .I. libre de paper, ab posts cense cuberta, appellat *Les virtuts humenals*.

4. Item, .I. libre de pregamí, ab cubertes verdes, ab dos gaffets, appellat *Los .X. menaments*.

5. Item, .I. libre de paper ab cubertes blanques, ab dos gaffets, appellat *Pròlech de natures*.

6. Item, .I. libret ab posts trencades appellades *Constitucions*.

7. Item, .I. libre de paper, ab cubertes verdes, appellat *De profecies*.

.....
8. Item, un libre de paper, ab cubertes blanques, appellat *Boessi*.

ª carrer va seguit d'un espai en blanc per a poder inserir-hi el nom.

¹ Vegeu 33, 7. Curiosament, en aquest cas (i contràriament al que és acostumat), l'encant és més prolix en dades que no pas l'inventari, molt més breu i lacònic.

² Vegeu 33, 1.

³ Vegeu 33, 4.

⁴ Vegeu 33, 5.

⁵ Vegeu 33, 3.

⁶ Vegeu 33, 2.

⁷ Aquest llibre *De nigromància* no és enregistrat a l'inventari; juntament amb el n° 1 d'aquest mateix instrument, són els dos textos de temàtica esotèrica de la biblioteca de Vilaulzinosa.

⁸ Aquest llibre de «*Rims*» té la particularitat d'ésser escrit en flamenc (el notari, en un principi, havia anotat que la seva llengua era la llatina, però es va adonar de l'errada i va rectificar, deixant constància d'aquesta dada tan curiosa). Sabem que els actuals Països Baixos i Bèlgica foren un dels principals centres exportadors de llibres de dimensions reduïdes (els múltiples exemples de llibres d'*Hores* d'aquesta regió que ens han pervingut en són un bon exemple). Novament, és el peller i revenedor de llibres Arnau de Molins qui el va adquirir a la subhasta pública (aquest text, curiosament, no va ser recollit a l'inventari de béns).

Com molts mercaders, Vilaulzinosa tenia a casa seva un dels atributs de la seva professió: les cartes de navegar (en el nostre treball tenim també algun exemple de llibre d'art de mercaderia).

1409, abril, 13

Encant públic dels llibres relictos per Francesc de Vilaulzinosa, mercader, ciutadà de Barcelona.

AHCB. *Arxiu notarial*, I.3, s.n., fols. 18v-19r.
Ed.parc. MADURELL: *Manuscrits...*, n° 26.
Ed.parc. MADURELL: *Regesta Biblias...*, n° 12.

maig, 8

1. Primo, un libre ab posts de paper engrudat, cubert de vert, appellat lo *Libre^a de les profecies que féu lo frare de l'Amposa*, an Bernat Sanç, notariV. sous, .VIII.
 2. Item, un libre appellat^b *De natures e de Qüestions de natures*, de paper, ab posts de fust, cubert de pell vermella, ab .V. claus rodons de lautó en quascuna post
.I. lliura, .X. sous, .VIII.
 3. Item, un libre de pergami, ab posts de fust cubert de pell verda, lo qual és appellat^c *Vici<s e> Virtuts*, en lo principi del qual eren *Los .X. manaments*, al senyer en Johan Sabrià
.I. lliura, .XIII. sous, .I.
 4. Item, un altre libre de paper appellat *De natura rerum*, ab posts de fust cubert de pell blancha, an Comes, corredor
.XVIII. sous.
 5. Item, un altre libre de paper appellat de *Les virtuts humanals*, ab post de fust^d .
.VIII. sous.
 6. Item, una *Blíbia* en^e romans, escrita en pergamins, rimada, ab posts de fust, ab .V. claus rodons de lautó en cascuna post, en lo qual era lo *Psaltiri^f*, en romanç, an Ramon de Casaldàguila
.VII. lliures, .III. sous, .I.
 7. Item, un libre de^g pergami, meyns de cubertas, appellat *Degromància^h*
.II. sous, .VI.
 8. Item, un libre petit de pergami de *Rims*, fets enⁱ flamenç, an Molins
.VI. < diners >.
- Item, una *carta de navegar*, an RibesIII. sous, .VIII.

^a segueix cancel·lat que se.- ^b appellat interlineat.- ^c segueix cancel·lat de.- ^d segueix cancel·lat qui co.- ^e en ... escrita interlineat.- ^f segueix cancel·lat rimat tot.- ^g segueix cancel·lat paper.- ^h segueix cancel·lat en lo qua.- ⁱ segueix cancel·lat let < i ? > .

35 Inventari parcial dama anònima

¹ Sembla, per la descripció donada pel notari, un text de les *Vitae sanctorum patrum* inacabat: les miniatures hi són, però manca per escriure el text. No serà el primer exemple d'un còdex incomplet de la nostra recerca (el cas contrari és més freqüent: llibres amb el text escrit però amb manca de caplletres i miniatures).

² Al gironí F. Eiximenis se li atribueix un *Flores psalmorum* en català (que va ésser traduït per en Guillem Fontana).

1409, juliol, 8

Inventari parcial dels llibres relictos per una dama anònima d'un alberg prop del monestir del Carme de Barcelona.

ACB. Gabriel Canyelles, *Bossa* [Original perdut], any 1409.

Ed. MADURELL: *Códices miniados*, n° 25.

Ed. MADURELL: *Manuscrits...*, n° 27.

.....

1. Item, .I. libre cubert ab cubertes de cuyr blanch, engrutades, no escrit, en lo qual havie pintades moltes *Ystòries de sants*.

2. Item, .I. libret ab posts cubertes de velut vermell, ab dos tancadors d'argent, que és intitulat: "*ací comensa la Flor dels psalms del Salteri*".

36 Testament Ponç Taüs

Aquest és un dels pocs casos en què hem localitzat el testament, l'inventari (doc. 37) i l'encant de béns (doc. 38) d'una mateixa persona: entre el moment d'atorgar testament i l'inici de la subhasta pública van passar quatre dies!. Són molt interessants les dades que permeten interrelacionar tots tres documents.

¹ Aquest *Missale (Liturgica)*, llegat de Taüs per a ús dels beneficiats de la capella de la Santa Espina de la Seu de Barcelona, el tenia per il·luminar Joan, «illuminator librorum domini Regis».

² Un segon *Missale (Liturgica)* escrit per Miquel de Fonolleres, escolà del Rei, per al canonge Taüs, és llegat a l'església de Santa Llúcia de Sicília, amb la clàusula que, si hagués algun problema per part del bisbe de Siracusa, aquest *Missal* passés als seus hereus. Com veurem, l'inventari de béns recorda aquesta donació i la clàusula aquí continguda (37, 2). Sembla que hi va haver problemes, ja que, quatre anys més tard, aquest *Missal* va ésser venut a Arnau de Coll, escrivà de lletra rodona, per l'apreuada suma de 10 lliures i 1 sou (38, 4).

1409, novembre, 17

Testament de Ponç Taiüs, canonge de la Seu de Barcelona, en el qual dóna a la capella de la Santa Espina de la catedral de Barcelona i a l'església de Santa Llúcia, a la ciutat de Siracusa (regne de Sicília), uns Missals de la seva propietat.

ACB. Gabriel Canyelles, *Primus [liber testamentorum], codicillorum et donacionum cause mortis...*, 18 desembre 1399-9 desembre 1424, vol. 361, fols. 79v-81r.
Ed. MADURELL: *Códices miniados*, n° 26.

.....

1. *If. 79v.* Item, dimitto capelle sancte Spine dicte Sedis pro usu et servicio beneficiati ipsius Sancte Spine unum *Missale* meum, quem tenet ad illuminandum Iohannes, illuminator librorum domini Regis.

2. Item, dimitto ecclesie Sancte Luciem, civitatis Siracusie, regni Sicilie, aliud *Missale* meum quem michi scribit Michael de Fonolleres, scholaris domini Regis.

Si vero Reverendus dominus Episcopus Siracusie questionem aliquam fecerit et bonis meis et aliquid exegerit ab ipsis, tunch huiusmodi legatum sic cassum et nullum et ipsum *Missale* hereditati mee revertatur.

¹ Aquest inacabat còdex de *Quaestiones* jurídiques (l'imprecisió del títol no permet fixar-ne amb seguretat l'autoria), tot i el mal estat de conservació, «corcat, ab fort mala letra», és interessant perquè a l'inici conté un índex alfabètic que permet la ràpida localització dels temes en el manuscrit. Com veurem en més d'un repertori d'aquest tipus, la primera definició, seguint l'ordre alfabètic establert, es refereix al terme «abbas». Com que no ho indicarem sempre, fem notar que la gran majoria dels còdexs d'aquest inventari no figuren a l'encant (excepte el n° 2).

² Com ja hem vist en el document anterior (36, 2), el fedatari recull que aquest *Missale* «lo dit defunt en son testament jaqueix a Santa Lúcia de Sicília, ab certa condició en lo dit testament contenguda». Aquesta clàusula es va executar: l'octubre de 1413, gairebé quatre anys després d'aquesta relació de béns, i per raons que desconeixem, es va enregistrar la venda d'aquest *Missale* a Arnau de Coll, conegut escrivà de lletra rodona, per l'estimable preu de 10 lliures i 1 sou (38, 4).

³ La vaguetat d'esments com el present no contribueixen a ampliar la nòmina d'obres i autors del nostre treball. Però ens permeten fer una digressió. El notari recull que, «segons que dix eren del Senyor Rey [diversos coerns ... de diverses obres]»; si recordem que en aquests tres documents es parla d'en Joan i d'en Miquel de Fonolleres, il·luminador i escolà de la Cúria del Rei, respectivament; d'en Ramon Tuxèn, prevere i beneficiat de la capella reial, i de l'església de Sta. Llúcia a l'illa de Sicília, domini reial, no creiem agosarat vincular Ponç Taüs al cercle del Rei, bé directament o bé indirectament (a través de terceres persones); l'il·luminador de llibres Domènec Adzuara (37, 10) i el ja esmentat Arnau de Coll, escrivà de lletra rodona, també van rebre encàrrecs professionals de membres de la Cort reial i de persones pròximes al poder. Potser alguns d'aquests quaderns són enregistrats a l'encant (38, 2,3).

⁴ *Missale votivum* de la capella de Sta. Margarida de l'església de Sant Jaume de Barcelona.

1409, novembre, 18

Inventari dels llibres relictos per Ponç Taüs, canonge de la Seu de Barcelona.

ACB. Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants*, 1400-1409, vol. 343, plec nº 1, fols. 3v-4r, 5v, 10v, 11v-12v.
Ed.parc. MADURELL: *Códices miniados*, nº 27.

1. <Primo>, .I. libre ab posts engrutades cubertas de vermell, corcat, ab fort mala letra, scrit en paper, en lo qual se contenen diverses *Qüestions de dret*, ab taula en lo començament, ordonada per a.b.c. E comença lo primer vocable: "abbas". E segons la continuació de la fi no par que sia acabat.

.....
2. Item, .I. *Missal* nou, en coerns, lo qual no és acabat, però hi és tot lo domical e major partida del cantoral, lo qual lo dit defunt en son testament jaqueix a Santa Lúcia de Cicília, ab certa condició en lo dit testament contenguda.

.....
3. Item. diversos coerns scrits en pergamí, de *diverses obres*, los quals segons que dix eren del Senyor Rey.

novembre, 27

Item, continuant lo dit inventari, atrobam en la Esgléya de sent Jacme de Barchinona^a, una caxeta de^b fust, dins la qual eren les robes següents; les quals segons que's dix era del^c primer benifet de santa Margarida:

4. Primo, .I. *Missal* votiu^d, scrit en pergamins, ab les posts verdes. E en lo començament és afigurat^e lo sede magestatis. E comença de vermelló: "cum sacerdos voluerit celebrare". E de negre: "adiutorium". E feney en un evangeli qui diu: "in illo tempore exurgens Ihesus venit in fines Iudee ultra Iordanem".

.....

⁵ *Psalmi penitentiales*. Des d'aquest registre i fins al n° 8 inclòs, sembla que el propietari legítim dels textos que s'enumeren, «segons que dix en Johan Tarrades», un dels testimonis de l'inventari, és en Ramon Tuxèn, prevere beneficiat de la capella del Rei.

⁶ Pot ser que aquest llibre en romanç sigui enregistrat a l'encant (38, 2,3).

⁷ Quaderns d'un *Breviarium (Liturgica)* i un quàdern no escrit de «pergamins de anyines» (és a dir, d'anyell).

⁸ Còdex gramatical amb les *Partes* de Donatus, els *Disticha* atribuïts a Cato i el *De contemptu mundi*.

⁹ *Breviarium (Liturgica)*. La interessant descripció codicològica es completa amb l'apreciació notarial que al final del còdex apareixen unes *Orationes* «scrites d'altra mà».

novembre, 28

Item, continuant lo dit inventari, atrobam en lo dit alberch del dit defunt les robes següents, les quals segons que dix en Johan Tarrades, eren d'en Ramon Tuxen, prevera e beneficiat en la capella del Senyor Rey:

Primo, .I. cofre enleunat, ab sa clau e pany, de poca valor, dins lo qual eren les coses següents, ço és:

.....
5. Item, .I. *Sams penetencials* petits, ab cubertes de vellut.

Item, una caixa de fusta poca, ab son pany e clau, dins lo qual eren les coses següents, ço és:

.....
6. Item, .I. libre petit de romans.

.....
7. Item, .V. coerns de paper de *Breviari* e .I. coern de pergamins de anyines, qui no era scrit.

8. Item, unes *Parts e Cotó e Comtemtos*, ab cubertes de pergamí, de poca valor.

.....
1410, gener, 7

Item, atrobam nosaltres^s dits marmassor en la dita heretat...

9. <Item>, .I. *Breviari* petit, scrit en pergamins, a^h corendells, ab les posts cubertes de pell vermella, empremtadesⁱ, solament ab .I. tancador d'argent blanch, qui stava clavat en un^k troç de parxa de seda vermella, ab alguns giradors de seda vermells, groços e morats, vermells e verts, ab .I. botó al cap d'or e de seda verda. Lo qual comensa en la primera rúbrica del primer corendell: "incipit *lf.12v. totus cursus dominicalis e ferialis tocius anni in versi in metur*". E en negra: "hic Incipit cursus de ystoriis de lectionibus". E feneix lo dit primer corendell: "deinde leguntur et cantantur". E l'altro corendell de la dita primera carta comença: "epistole canonice". E feneix: "iam de sompno surgere". E feneix lo dit *Breviari* en una rúbrica qui diu: "pro quacumque tribulacionem oracio". E en lo negre^m: "per Dominum nostrum Ihesum". Ab algunes altres *Oracions* que havia en après scrites d'altra mà.

37 Inventari Ponç Taïs

¹⁰ En Domènec Adzuara, il·luminador de llibres, tenia un *Missale mixtum* del canonge Taïs. Aquest còdex, «acabat de capletrar» però «sens florejar», amb tota probabilitat era a mans d'aquest artista per acabar-lo de completar.

juny, 21

10. Item, atrobam .I. *Missal mist*, escrit en pergamins a corendells, lo qual encara no era coernat, acabat de capletrar, sens florejar. E començeⁿ: "ad te levavi animam meam". E feneix^o en lo Offici de morts. Lo qual era en poder d'en Domingo Adzuare, il·luminador.

^a segueix cancel·lat en.- ^b de ... eren interlineat.- ^c segueix cancel·lat benifet de santa.- ^d votiu ... pergamins interlineat.- ^e afigurat lo interlineat.- ^f abans de l'Item, és cancel·lat Prim <o>.- ^g segueix cancel·lat en.- ^h a corendells interlineat.- ⁱ segueix cancel·lat ab.- ^k segueix cancel·lat veta.- ^l del ... corondell interlineat.- ^m negre interlineat, damunt de vermell cancel·lat.- ⁿ segueix cancel·lat lo.- ^o segueix cancel·lat el.

¹ Aquesta dotzena de quaderns d'un *Breviarium*, sense caplletrar, va ser adquirida per Arnau de Molins, conegut comprador de llibres.

² Ja hem insinuat la possibilitat que alguns dels títols d'aquest registre corresponguin a alguns no identificats de l'inventari de béns. Destaquem el quadern de *Com lo Rey se deu coronar*, mena de manual litúrgico-protocol·lari, la possessió del qual reafirma la proximitat de Taüs al cercle reial (vegeu què hem dit en la nota 37, 3). El lot va ser comprat per un prevere anomenat Jaume.

³ És novament Molins qui adquireix aquests dos quaderns amb la *Llegenda de Nadal*.

⁴ Quatre anys després d'atorgar testament Ponç Taüs, el *Missale* de què ja hem parlat anteriorment (36,2 i 37,2) va ser venut a Arnau de Coll, escrivà de lletra rodona.

1409, novembre, 21

Encant públic dels llibres relictes per Ponç Taüs, canonge de la Seu de Barcelona.

ACB. Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants*, 1400-1409, vol. 343, plec n° 1, fols. 28r, 29r.

1410, gener, 7

.....

1. Item, .XII. coerns de *Breviari*, an Molins, los quals no eren capletrats
.....XVI. sous, .VI.

2. Item, .I. libre de paper en què ha alguns *Psalms spots* e .I. libre poch, de paper, en què ha *Oracions de Madona santa Maria*, e .III. coerns petits de *Processions*, e dos coerns en què havia *Legenda de la Solempnitat de Madona santa Maria* en^a la .I., e en l'altre *Com lo Rey se deu coronar*, an Jacme, preveraIII. sous, .II.

3. Item, .I. coern gran de forma major, e .I. altro pus poch, en què havia en cade .I. la *Legenda del dia de Nadal*, an MolinsIII. sous, .VIII.

.....

1413, octubre, 20

4. ... dixit^b fecisse vendicionem Arnaldo de Collis, scriptori littere rotunde, de^c quoddam *Missali* novo, in quaternis, non perfecto, in^d quo est totum dominicale et maior pars sanctoralis^e, precio decem librarum, unius solidorum BarchinoneX. lliures, .I. sou.

^a en la .I. *interlineat*.- ^b *segueix cancel·lat se*.- ^c de *interlineat*.- ^d in quo *interlineat*, *damunt d'* et *cancel·lat*.- ^e *segueix cancel·lat quod*.

Fem notar que aquest, juntament amb el doc. 25, són els dos únics inventaris de béns de pagesos amb llibres que hem localitzat en els diferents arxius. Hem recollit també, d'entre els béns propietat de Jaume Guerau, aquell retaule en què apareix figurada la verge Maria amb el Nen, santa Caterina i el mateix difunt agenollat davant la Verge.

¹ *Llibre d'Hores de la verge Maria*. Què feia un pagès de Barcelona amb un llibre d'*Hores* en llatí? Possiblement cal cercar la resposta en el rol social que juga la possessió de llibres de devoció.

1410, juny, 23

Inventari dels llibres relictes per Jaume Guerau, pagès, ciutadà de Barcelona.

ACB. Julià Roure, *Plec d'inventaris i encants*, 1401-1419, vol. 520, plec n° 29, fol. 1v.

Primo, atrobe en l'alberch on lo dit deffunct habitava de mentre que vivia, scituat assats prop l'Ostal de la Campana de la dita Ciutat de Barcelona...

.....
Item, atrobe en la cambra del dit alberch on lo dit deffunct jahia de mentre que vivia, les robes següents:

.....
1. Item, unes *Horas*^a ab lu<r>s posts cubertes de cuyro. Qui començan perrat lo *Compter* qui aquí és^b en la primera carta: "domine ne in furore tuorum, et cetera". E fanex: "autem quis conficebitur tibi". E faneix en la derrera plàgina^c de les dites *Horas*: "corpus Christi nobile spes vite future, et cetera". E feneix en la dita plàguina: "fis michi solacium in mortis agone. Amen".

.....
Item, .I. reretaula petit, en què era pintada la image de la verge Maria ab son fill Jhesu Christ, sancta Caterina e lo dit deffunct qui stava adonollat devant la dita image.

Item, .I. copa de vidra qui penyava devant lo dit reretaula, ab .I. fonteta de pedra on havia ayga beneyta.

^a segueix cancel·lat qui comença.- ^b segueix cancel·lat domine ne infurone.- ^c plàgina interlineat, damunt de carta cancel·lat.

40 Inventari Bernat Conesa

En aquest cas, tenim en Bernat Conesa, escuder d'en Julià Garrius, cavaller de Perpinyà, que, durant la seva estada a Barcelona, enmalalteix i mor a casa d'en Constanci Servay, argenter, al fill del qual deixa els llibres que tenia en possessió en aquell moment (a l'inventari també es recullen objectes com les seves armes, i s'especifica que passaran a ser d'aquell germà que arribi, el primer, a Barcelona).

¹ Llibre amb *Orationes* i amb els *Septem psalmi penitentiales*.

² Llibret de *medicina*.

³ La *Passio Domini* en romanç. Va deixar aquests tres llibres a en Bartomeu Servay, fill de l'argenter Constanci Servay, marmessor testamentari de Conesa i persona que l'hostatjava en el moment de la seva mort.

1410, juliol, 10

Inventari dels llibres relictos per Bernat Conesa, escuder d'en Julià Garrius, de la vila de Perpinyà.

ACB. Julià Roure, *Plec d'inventaris i encants*, 1401-1419, vol. 520, plec n° 24, fol. 1v.

Primo, atrobe en la casa de la meva habitació^a, la qual és situada en lo carrer^b appellat^c d'en Malla, de la dita ciutat de Barchinona, les robes següents:

.....

1. <Primo>, .I. libret ab posts cubertes de^d cuyro vermell, de paper, en lo qual ha diverses *Oracions* e los .VII. *Salpms penitencials*.
2. Item, .I. libret de paper, ab cubertes de pregamí, en què ha^e algunes coses de *Medecina*.
3. Item, .I. libra poch de paper, ab cubertes de pregamí, en què és la *Pació de Jhesu Christ*, en romans.

Los quals llibres ha jaquits an Barthomeu Servay, fill meu.

^a el marmessor del difunt és en Constancius Servay, argenterius, civis Barchinone.- ^b segueix cancel·lat d'en.- ^c segueix cancel·lat dels specieyries.- ^d segueix cancel·lat cayr.- ^e segueix cancel·lat es.

41 Inventari Francesc Ferrer

¹ D'aquest llibre, el nom del qual desconeixem, cal destacar els «panys d'or» de les cobertes.

^{2,5,7} Sembla que un d'aquests tres «llibres» es correspon amb el 42, 3.

³ A partir dels repertoris consultats no acabem d'identificar aquest còdex.

⁴ Tornem a tenir un nou manual tècnic, en aquest cas referit a l'*Art dels especiers*. El llibre de *Receptes de l'encant* (42, 1) s'ha de referir a aquest manuscrit.

⁶ Aquest llibre de *Medicina* pot ésser tant el 42, 2 o 4.

⁸

1410, juliol, 18

Inventari dels llibres relictos per Francesc Ferrer, apotecari, ciutadà de Barcelona.

ACB. Julià Roure, *Plec d'inventaris i encants*, 1401-1419, vol. 520, plec n° 19, fol. 10v.

E primerament fou trobat en la entrada del alberch de la dona na Caterina, muller^a d'en Francesch Bonanat, situat en lo carrer dels Speciers de Barchinona, en lo qual lo dit deffunt en temps de la sua mort habitava e aquell tenia a loguer per cert preu.

.....

Item, atrobe en la cambra maior del dit alberch, on lo dit deffunt jahia de mentre que vivia, les robes següents:

.....

Item, .I. cofre pintat ab son pany e ab sa clau on eren les robes següents:

.....

1. <Primo>, .I. libre de paper ab posts per tenir panys d'or, en lo qual ha alguns panys d'or.

2. Item, .I. libre de paper, ab cobertes de pergamí, on ha scrits alcunes *Rimes*.

3. Item, .I. libre de paper, ab cubertes de cuyro vermell^b. Qui comença en la primera carta del dit libre: "lo libre que en Ramon, et cetera". E faneix en la derrera carta, qui és mig escrita: "lo dol e lo plor qui romàs en la terra".

4. Item, .I. cohern de paper on ha scrites algunes flasques d'*Art de spacer[ael]lies*.

5. Item, .I. cohern de paper on ha scrit *Eximplis vullga <r>s*.

6. Item, .I.^c cohern on ha scrites alcunes *Medecines*, tots de poca valor.

.....

7. Item, .I. libret de paper, ab cubertes de pergamí, on ha scrites alcunes *Rimas*, de poca valor.

8. Item, .I. cohern de paper, ab cubertes de pergamí, on ha scrites algunes flasqueries, de poca valor.

.....

41 Inventari Francesc Ferrer

⁹ Indubtablement, aquest *Dictat del mestre Joan Guàrdia* és el llibre de *Gramàtica* que enregistra l'encant (42, 1) i que és venut a n'Antoni Pujol, que viu a casa d'en Guillem Pujol.

9. Item, .I. libre de paper, ab cubertes de cuyro vert, qui és stat *Dictat per mestre Johan Guàrdia*.

^a muller ... Bonanat *interlineat*.- ^b vermell *interlineat*, *damunt de vermell cancel·lat*.- ^c segueix *cancel·lat* cohen.

¹ Aquests dos llibres, adquirits per Antoni Pujol per molt pocs diners, són els n°s 4 i 9 de l'inventari, respectivament.

^{2,4} Un d'aquests dos còdexs (o potser cap), és a l'inventari: 41, 6.

³ El mateix passa amb aquest còdex: 41, 2,5 o 7. En Guillem Babau l'adquirí per pocs sous.

⁵ Els repertoris consultats parlen de dos Johannes Mesue, metges sirians d'època altomedieval autors d'obres de medicina: Johannes Mesue *el Vell* (Yuhanna ibn Musawaih, també conegut com Johannes Damascenus a Occident), i Johannes Mesue *el Jove* (Yuhanna ibn Sarafyun, més conegut per Serapion a Occident i en els exemples del nostre apèndix). Creiem que aquest text fa referència al primer d'ells, J.M. *el Vell* († 857), autor d'obres de dietètica i de ginecologia, entre les quals trobem els seus *Aphorismi* (altres catàlegs parlen d'un *De consolatione medicinarum seu De simplicibus medicinis*).

1410, juliol, 23

Encant públic dels llibres relictos per Francesc Ferrer, apotecari, ciutadà de Barcelona.

ACB. Julià Roure, *Plec d'inventaris i encants*, 1401-1419, vol. 520, plec nº 20, fols. 37r-37v.

agost, 7

1. Item, .I. libre de *Receptes* e altre de *Gramàtica*, an Anthoni Pujol, qui stà a casa d'en G < uillem > PujolII. sous, .X.
2. Item, .I. libre de *Medecina*VIII. sous.
.
3. Item, .I. libre ab *Cansons e altres dictats*, an G < uillem > Babau . .III. sous.
.
4. Item, .I. libre de *Medecina*, an Ffrexenet, notariII. sous.
5. Item, .I. libre apellat *Johan Benesue*, scrit en paper, an G < uillem > Pujol . .
.VIII. sous.

43 Inventari Romeu Llull

¹ Llibret de *Confessiones*.

² *Missale mixtum (Liturgica)*.

1410, agost, 2

Inventari dels llibres relictos per Romeu Llull, ciutadà de Barcelona.

ACB. Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants*, 1410-1419, vol. 345, plec n° 2, fols. 12v, 16v-17v, 18v.

Ed.parc. MADURELL: *Manuscris...*, n° 30.

Cit. C.BATLLE: *Las bibliotecas...*, p.19.

agost, 8

.....
Item, atrobam en la cambra qui passa al carrer dels dies faners les coses següents:
.....

1. <Primo>, .I. libret poquet scrit en pergamins qui tracte *De confessions*.

.....

agost, 21

Item, continuant lo dit inventari atrobam en lo scriptori qui és prop de la cambra, qui ix al born, les coses següents, ço és...

.....

2. Item, .I. *Missal mixt^a*, de poca forma, scrit en pergamins. E comença en lo *Comter* e en lo *Missal*, ço^b és, en la rúbrica: "dominica prima adventus domini". E en negre comença: "ad te lavavi animam meam". E feneix en la derrera fulla: "sed nullo alio tempore /f.17r. adiungitur alleluja cum ita missa est", ab ses posts cubertes de vermell empremtades, ab .I. tancador.

.....
/f.17v. Item, .I. arquibanch de fusta d'álber, de dues cases, tot vert, ab senyal de perdius, ab ses tancadures e claus, en la una casa dels qual havia...

.....

Item, en l'altre casa del dit arquibanch havia diversos encartaments e los llibres següents, ço és:

43 Inventari Romeu Llull

³ Matfre Ermengaut de Béziers, *Breviari d'amor*.

⁴ *Expositio Evangelia*.

⁶ Evrardus Bethuniensis, *Graecismus*.

⁷ Sembla un exemplar de poesia dels del *Gay Saber*.

3. <Item>, .I. libre ab ses post<s> cubertes de cuyro vert, sens tencadors, scrit en pergamins a colendells^c, appellat *Breviari de Amo<r>s*. E comença en la rúbrica^d: "lo mestre prega Nostro Senyor, et cetera". E en lo negre comença: "per ço cascú lo seny e l'anteniment, et cetera". E feneix en la derrera carta: "hauràs ab ell ensemps glòria e benevuyrança sens fi ab aquell qui viu en lo^e cell, in secula seculorum. Amen".

4. Item, .I. libre prim, scrit en pergamins, ab ses posts cubertes de vert, ab dos gafets, appellat *Libre de sortejar*. E comença: "d'armes vay en cavaller, et cetera". E feneix: "e tots temps ne serets presat".

5. Item, .I. altro libre poquet, scrit en pergamins, a colendells, ab ses posts cubertes de vermell, ab dos tencadors, appellat *Exposició de Evangelis*. E comença: "erunt signa in^f sole et luna, et cetera". E feneix en la derrera fulla: "cum Patre et Filio vivit et regnat Deus, per omnia secula seculorum".

.....

6. Item, .I. libre poquet appellat *Abrart*, scrit en pergamins, ab sa glosa, ab ses posts cubertes de cuyro vermell. E comença: "quoniam ignorancia nubilo, et cetera". E feneix en la derrera fulla: "explicit *Ebrardi Gracismus* nomine Christi".

7. Item, .I. libre scrit en paper, ab^g ses posts cubertes de vermell. E comença: "Aquestes són les *Rúbricas de tots los trobadors*". E feneix en la derrera carta: "e atrasi qual deu anans morir".

^a mixt interlineat.- ^b ço ... rúbrica interlineat.- ^c segueix cancel·lat e comença.- ^d segueix cancel·lat pre.-
^e segueix cancel·lat fi.- ^f segueix cancel·lat celi.- ^g segueix cancel·lat cu.

44 Inventari personatge anònim

¹ Valerius Maximus en traducció catalana (d'aquest trasllat del *De factis et dictis memorabilibus* encara es conserven alguns manuscrits a les biblioteques catalanes).

² Nicolaus Trevet, *commentator* d'obres de Sèneca, Tit Livi, Boeci i Virgili, entre d'altres autors. No sabem a quina obra en concret es refereix aquesta traducció catalana.

³ Hem identificat el títol d'aquest llibre per l'*incipit*: es tracta d'un exemplar de la *Vida de Crist* (recordem que a F. Eiximenis se li n'atribueix una). Tant aquest llibre com l'anterior i d'altres pertanyents també a aquesta llibreria destaquen per la il·luminació.

⁴ Bernardus Claraevallensis (Ps.), *Epistolae ad sororem*.

⁵ Hugo de Sancto Victore, *De arrha animae*. Cal destacar el «braç d'argent daurat» per tancador.

1410, agost, 4

Inventari dels llibres relictos per un personatge anònim, pres a instància de mossèn Manuel de Rajadell.

ACB. Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants*, 1410-1419, vol. 344, plec nº 1, fols. 2r-4v, 8r, 11r, 17r.

Ed.parc. MADURELL: *Códices miniados*, nº 29.

Ed.parc. MADURELL: *Manuscrits...*, nº 47.

Davant la finestra de la cambra sobre carrera...

.....
Item, en .I. altre cofre prop, e semblant en del damunt dit, e en la dita cambra, aparet a man dreta quant hom entre en la dita cambra. Lo qual cofre era tancat, e trobam hi les robas següents:

.....
1. Item més, en lo dit cofre .I. libre apella <t> *Veleri*, escrit de paper de la mà major, escrit a corondells, ab la .d. blava e vermella e de vermell il·luminada. Qui comença: "de la ciutat de Roma", ab .IIII. fulla mige^a de pergamins datràs scrites, e capletrat de blau e vermell. E feneix: "aquesta translació de le <tí> en romans, et cetera", ab posts cubertes de cuyr vermell ras, ab .V. bolleta <s> a cada part.

2. *lf.2v*. Item més, un altre libre apellat *Nicholau Trevet*, escrit en paper ab posts. Qui comença: "Al senyor de venerable discreció". E^b comença lo darrer capítol: "en aquest any".

3. Item més, .I. altre libre escrit en paper cubert de vermell. Qui comença la rúbrica ab la .a. blava, e tota la dita rúbrica ab letras vermelles scrites, qui comença: "Aquest libre compós e ordona". E comença lo dit libre: "entre totes les altres lahors". E comença lo darrer^c capítol: "totes les aquestas".

4. Item més, .I. altre libre escrit en paper, cubert de cuyr vermell ras, empremtat, ab posts^d, apella <t> *Bernadus ad sororem*.

5. Item més, .I. altre libre escrit en pergamins, ab posts cubertes de vermell de ras, empremtat, ab un bras d'argent daurat en loch de tancador, apella <t> *Ugo de sent Víctor, De ar <r> a anima*.

6. Item més, .I. altre libre escrit en paper, ab posts cubertes de vermell, empremtat, ab senyal d'ascala. Qui comença: "si hom vol molt profitar e molt plaurà a nostra Senyor Deus".

44 Inventari personatge anònim

⁷ Traducció al català dels *Travels of sir John Mandeville* (ca. 1350), col·lecció de contes de viatges (entre d'altres, descriu el regne imaginari del *Preste Joan*, algunes descripcions del qual també figuren en el nostre apèndix documental: vegeu, entre d'altres, 20, 15). Les enciclopèdies consultades tan aviat el fan un personatge que existí realment, com asseguren que és un viatger imaginari fabulat per un autor que va escriure l'obra en francès (i d'aquí se'n farien traduccions al llatí, italià, alemany i anglès).

⁸ Sense cap més dada és difícil poder concretar aquest text: es podria tractar d'algun text de l'italià Gioacchino da Fiore ?.

⁹ L'escriptor dominic valencià Antoni Canals és autor del text *Scipió e Aníbal* que, fonamentalment, és una versió del parlament entre Escipió i Anníbal segons la versió poètica que, presa en part de Tit Livi, donà Petrarca en el seu poema llatí *Africa*. L'incipit d'aquest còdex coincideix amb els testimoniats en els n°s 263, 5 i 334, 7. En tenim d'altres al llarg del nostre estudi: 121, 7 i 216, 5.

^{10,15} Tots dos semblen exemplars del *De regimine principum* d'Aegidius de Roma.

¹¹ *Hores de la verge Maria*. La riquesa d'aquest còdex es glossada pel notari (oripell, argent, esmalts...).

^{12,18}

¹³ Matfre Ermengaut de Béziers, *Breviari d'amor*.

¹⁴ Exemplar en català de Boethius, *De consolatione Philosophiae*.

¹⁶ Evrardus Bethuniensis, *Graecismus*.

¹⁷

¹⁹

7. Item més, .I. altre escrit en paper, ab cubertas de paper ab albadina blanca. Qui comença: "com ell sie axí apellat *Man de vila*".

8. Item, altre libre escrit en paper, ab posts cubertas de cuyr vermell, apellat *Johatxim*, ab .V. bulletas a cada part.

9. Item més, .I. altre libre escrit en paper, ab posts cubertas de cuyr vermell ras, empremtat^e. Qui comença: "Penòlope, filla de Icarí". E feneix: "ací jau Anfbau, lo gran guarrer".

10. Item més, un altre libre escrit a^f corondells, en pergamins, ab posts cubertas de cuyr vermell ras, empremtat, apella <t> *De erudicione principum*. <Qui comença>: "et cum pars illustris". E feneix: "fuerit associata".

11. Item més, unas *Oras de nostra Dona ab Ofici de morts* scrites en pergamins, ab letra grossa. E comença la rúbrica vermella: "Incipit officium". E en la letra negra: "Domine labia mea", ab la .d. daurada e blava e lo camper de girasol. E feneix: "in mortis agone", ab^e orpiment entorn, ab sos tancadors d'argent daurats, ab sengles smalts en cascun dels quals ha Jhesús.

12. *lf.3r.* Item més, .IIII. quoerns de paper de la forma comuna^h, hon és scrita *La població d'Aspanya*.

.....
lf.4r. Item més, un cofre semblant e stà a prop del prop dit, qui era tancatⁱ, atrobam les robas següents:

13. Primo, un libre escrit en paper a corondells, ab posts verdas, apellat *Breviari de <A>mo<r>s*. És de la forma major, en romans.

14. Item més, altre libre escrit en paper de forma comuna, ab posts verdes, apellat *Boeci, De consolació*, en romans.

15. Item més, .I. altre libre escrit en paper de forma comuna, ab posts cubertas de cuyr vermell, empremtat, ab .IIII. bollas a cada post, apellat *De erudicione principum*. Qui comença: "cum pars illustris". E feneix: "*Egidio de ordine predicatorum*".

16. Item, altre libre escrit en pergamins, ab posts cubertas de vermell, pelós, apellat *Ebreart*.

17. Item més, .I. altre libre apellat *L'abbat Ysach*, ab cubertas de paper verdas.

18. Item més, .I. altre libre escrit en pergamins, a corondells, ab letra grossa, en lo qual és scrita *La població d'Aspanya*, ab posts, cubert de vermell.

.....
19. Item més, .I. libre escrit en paper ab letra grossa, apellat *Libre de Philosophia*, en romans, ab posts cubertas de cuyr vermell pelós, ab .V. bolletas a cada post. Qui comença: "en lo nom del qual". E feneix: "no pot hom pus viure".

44 Inventari personatge anònim

²⁰ *Psalterium (Biblia)*.

²¹ Ramon Llull, *Taula general*.

²² *Hores de la verge Maria* en lletra bolonyesa i amb una miniatura en el primer full de l'Anunciació de l'arcàngel sant Gabriel a Maria.

Després d'aquest esment, n'hem recollit un d'una «post encondada de conda de budell abta a reglar llibres»: la «conda» (= *cotna* normalitzat ortogràficament) és pell dura, pergamí, amb la qual cosa aquesta post coberta amb aquest material serviria, si fem una interpretació estricta del que segueix, per a traçar les ratlles dels llibres, con si fos una mena de regle o instrument similar.

.....
Item més, .I. altre cofre semblant e prop del damunt dit, qui era tancat, en lo qual eran les robas següents:

.....
20. Item més, .I. libre scrit en pergamins, ab letra grossa, apellat *Saltiri*, ab posts, ab cubertas vermel·las rasas, empremtades, e .III. gaffets.

21. Item més, .I. altre libre scrit en pergamins, a corondells, apellat *Taula general de totes <les> Scièncias*, ab posts, menys de gaffets. E comença en la letra vermella: "Déus bo^k en virtut". E comença lo libre en la letra negra: "ço perquè aquesta Taula és general". E feneix: "a honor de nostre Senyor^l Jhesuchrist e de la Verge Nostra Dona. Amen".

.....
agost, 5

/f.9r. Item, atrobam en la cambra major...

.....
Item, més, havie en la dita cambra .I. artibanch ab .II. cases, quax nou, de fusta d'álber, ab panys^m, cascun tencat, e lo sobrepany, havie al cap .II. forats petits; e en la .I. casa havie les coses següents:

.....
22. Item, unes *Hores de nostra dona*, de letra de Bulunya, ab *Comter* al comensament. E comensa: "domine labia mea", demunt la .d. ha .I. ymatge de la verge Maria e sent G[u]abriel qui la saluda.

.....
En la cambra o estudi qui ix en la cambra major, qui és demunt e mira devant casa d'en Busquets:

.....
Item, .I.^a post encondada de conda de budell abta a reglar libes.

44 Inventari personatge anònim

²³ Amb el nom de *Lotarius* els repertoris consultats remeten a Innocentius papa III. Si el llibre es troba a la capella privada, bé pot tractar-se d'un llibre de *Sermones* d'aquest autor o bé d'un altre intitulat *De sacro altaris mysterio*.

.....

agost, 23

Atrobam en la capella les coses següents:

.....

23.Item, un libret poch, scrit en paper, apellat *Lotari*.

^a mige interlineat.- ^b segueix cancel·lat feneix.- ^c segueix cancel·lat E.- ^d segueix cancel·lat ab.- ^e segueix cancel·lat apellat.- ^f a corondells interlineat.- ^g segueix repetit i cancel·lat ab.- ^h segueix cancel·lat scrits.- ⁱ segueix cancel·lat axí atroban.- ^k segueixen dues paraules cancel·lades de difícil lectura.- ^l segueix cancel·lat de.- ^m segueix cancel·lat e ses.

¹ D'aquesta dotzena de pergamins de cabrit, quatre eren còpies autògrafes d'un *Diurnale (Liturgica)* que en Joan Baucells havia començat. És possible que sigui aquest plec de quaderns el «llibre» adquirit a l'encant públic per Guillem Torrent, prevere que viu a casa del canonge Domènec Ponç (46, 8).

² *Flores sanctorum*. Antoni Ferriol, prevere que està a l'alberg d'en Bou, l'adquirí a la subhasta pública (46, 5).

^{3,20} Llibres de *Computus*. Molts dels exemplars d'aquesta llibreria no foren venuts en subhasta pública (o, almenys, la seva venda no fou enregistrada en el document que segueix).

^{4,5} Llibres de *Medicina* sense identificar; el segon d'aquests còdexs era inacabat.

⁶ *Responsoria (Liturgica)*.

1411, juliol, 30

Inventari dels llibres relictes per Joan Baucells, prevere beneficiat de la Seu de Barcelona.

ACB. Gabriel Canyelles, *Plec d'inventaris i encants*, 1410-1419, vol. 345, plec n° 3, fols. 9v-11.
Ed.parc. MADURELL: *Docs. de archivo*.2, n°11.
Ed.parc. MADURELL: *Manuscrits*, n° 33.

En lo scriptori:

.....

1. Item, dotze coherns de pergamins de cabrit, en los quals na .IIII. de scrits de un *Diornal* que lo dit defunt havie començat.

.....

Item, un scriptori per scriure letra rodona.

.....

2. *l.c.f.* Item, un *Flors sanctorum* scrit en pergamins, cubert de posts, ab pell vermella empremtada, ab dos gafets, ab la taula pre<ce>dent. Qui comença la taula: "Incipit *Tractatus de adventu domini*". E lo dit libre comença: "universum tempus". Et finit dictus liber: "per omnia secula seculorum. Amen". Et in ultima carta finit: "Per infinita secula seculorum".

3. Item, un altre libre apellat *Compot*, glosat, ab ses posts cubertes de pell verda, ab un tancador, scrit part en paper e part en pergamins. E comença lo dit libre: "licet modo in fine". Et finit in ultima folea: "oracio ut supra".

4. Item, un altre libre scrit en paper *de medicina*, ab cubertes engrutades, ab pell verda. Qui comença en la primera pàgina: "ad rugas de facie". Et finit in ultima pàgina: "e cobra la vista".

5. Item, un altre libre qui parle *de medicina*, scrit en paper de la forma d'un full, ab cubertes engrutades de pell vermella. E comença lo dit libre: "En nom de la sancta e no departida Trinitat". Et finit dictus liber: "sine dubio". Et remanent plures cartules ad scribendum in ultimitate.

6. Item, un cornet de paper scrit, cubert ab pergamí, en què són notats los *Vessos dels^b responsos del officii de nostra Dona e de morts del ús de Barchinona*.

⁷ Aquest llibre de *Cant* és enregistrat a la subhasta en compra feta pel prevere Antoni Pi (46, 9).

⁸ Aquest *Pontificale* no és consignat en el document següent. El notari ens en dona l'explicació: aquest llibre estava en penyora per Antoni Dalmau, de Sant Sadurní, al bisbat de Girona, per un préstec de 10 florins d'or d'Aragó que li havia fet en Baucells; notícia que va ser facilitada per un dels testimonis de l'inventari, Pere Gibert, «segons...aferme haver hoït al dit defunt». Abans de la seva venda en encant públic, el seu legítim propietari tenia dret de preferència en recuperar-lo.

⁹ *Catholicon* de Johannes Balbus Januensis, incomplet.

¹⁰ *Breviarium (Liturgica)* per a ús de la diòcesi de Barcelona. Mossèn Francesc Alagot el va adquirir a la subhasta (46, 2) per un preu elevadíssim per a l'època: 34 lliures i 14 sous!.

¹¹ Aquest *Diurnale (Liturgica)* (potser model dels quaderns autògrafs de la nota n° 1) no va ésser adquirit a la subhasta pública, tot i que hi va ésser consignat (46, 4). El notari, a més de cancel·lar l'anotació amb una línia ondulada en el document corresponent a la subhasta, afegí una nota al marge esquerre amb la frase: «non vendiderunt»; per la mateixa raó no es va anotar cap preu de venda.

¹² *Missale (Liturgica)*. L'adquirí, també per un preu elevadíssim, en Pere Alegre, prevere beneficiat de la Seu (46, 6).

¹³ Amb aquest *Processionale (Liturgica)*? va passar el mateix que amb el *Diurnale* de la nota n° 11: no va ésser venut a la subhasta pública i el notari emprà els mateixos reclams per a fer-ho constar (46, 3).

¹⁴ *Missale nuptiarum (Liturgica)*. El conegut mestre Felip de Malla l'adquirí a l'encant públic per poc més d'una lliura (46, 1). A l'inventari i encant de llibres de Malla, actualment perduts, s'hi enregistrava un *Ordinari de núpcies* que no sabem si es correspon amb aquest exemplar: docs. 140, 60 i 141, 1.

¹⁵ *Hymnarium (Liturgica)*.